

P.M. BROEKMANS AMSTERDAM
KONINGSPLEIN HOEK HEERENGRACHT
LADIES AND GENTLEMEN'S TAILOR

STEEDS VOORHANDEN HET FIJNSTE EN ALLERNIEUWSTE
VOOR DAMES EN HEERENKLEEDING.
KLEEDING NAAR MAAT BINNEN 2 X 24 UUR GEREED

Stoom-, Wasch- en Strijkinrichting „Fortuna“
Mej. v. d. NEUT - Hoefkade 59

Wascht rein, tegen billijken prijs.
Wasschen en Stoomen van gordijnen,
spreien en dekens.

De goederen worden afgehaald te Den Haag, Scheveningen,
Rijswijk, Voorburg en Loosduinen.

N.V. WIENER & VAN WITSEN
Gevestigd 1851

Indische Uitrustingen

ROTTERDAM DEN HAAG
35 Schiedamsche Singel 94 Noordeinde

E. VAN EMBDEN

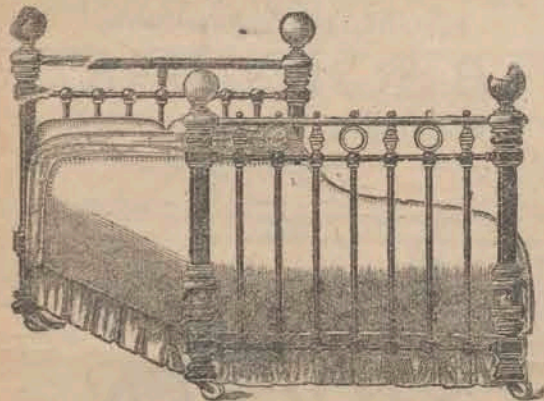
In- en Verkoop van
uitsluitend eerste soort nieuwe en tweede hands
MEUBELEN, PIANO's, BRANDKASTEN,
KANTOORMEUBELEN, enz.

Schiekade 207 - ROTTERDAM - Telef. 10134
(naast Astoria Bioscope)

Th. A. A. SIMONIS,

GROENMARKT 34, over de Prinssestraat.

TELEFOON 2535. DEN HAAG.

Specialiteit in BEDDEN.

Groote keuze vanaf het beste tot het
eenvoudigste.

Magazijn gesloten van half een tot twee uur.

MAISON VAN HAL

Hofleverancier van H.M. de Koningin 103

Reigerstr. 14 BREDA Telefoon 442

Heerenkleeding
Dameskleeding
Indische Uitrustingen
Uniformkleeding

Lid N.V. Vereenigde Nederl. Kleermakerijen.

landbouw in het algemeen. Zij, die het einddiploma behaald hebben, zullen zich in de practijk in Indië voor de speciale cultures nog moeten bekwamen, maar bezitten, om dit te doen, een goede basis. Voor de leerlingen, die een betrekking bij de suikercultuur of bij de rubbercultuur wenschen te verkrijgen, bestaat echter gelegenheid, om na het einddiploma van de school te hebben verkregen, hunne voorbereiding te voltooien aan den Kolonialen Suikercursus of aan den Rubbereursus.

Wanneer de leerlingen op een leeftijd van 16 à 17 jaren op school komen, kunnen zij, 19 à 20 jaren oud, het einddiploma behalen. Het is zeer gewenscht, dat zij daarna langeren tijd in Europa werkzaam zijn, b.v. in het landbouwbedrijf of in een machinefabriek, om dan op een leeftijd van 21 jaren naar Indië te vertrekken. Een vertrek op jeugdiger leeftijd is niet aan te bevelen.

Het voornemen bestaat om de kandidaten, die in het bezit zijn van het diploma B. voor M.U.L.O. of van het einddiploma eener H. B. School 3-j. c. of het bewijs hebben, te zijn overgegaan van de 3e naar de 4e klasse van een H.B.S. 5-j. c., geheel en die overgegaan zijn van de 3e naar de 4e klasse van een gymnasium gedeeltelijk *) vrij te stellen van het toelatingsexamen, zoowel wanneer zij afkomstig zijn van een zoodanige school in Nederland als in Oost- of West-Indië. Alleen in bijzondere gevallen zal een examen worden afgenomen (art. 53, 54 en 55 van het Huishoudelijk Reglement). De ouders, voogden of verzorgers van de kandidaten dienen dezen op te geven bij den directeur der school vóór den eersten Juli met vermelding van het onderwijs, dat de candidaat het laatst genoten heeft en aanvraag om vrij-

*) Deze laatste kandidaten zullen nog bewijzen moeten geven van eenige oefening in het handteekenen en van eenige kennis van de natuurkunde en van het Engelsch.

Feuilleton.

Samenspraak. *)

Er viel dien dag de eerste regen. De boengoerboomen, die al wekenlang schel, maar wezenloos en redeloos hadden staan bloeien, als paarsche en rose fakkels op korten steel, als vuren, brandende midden in een helderen zonneshijn, waar ze niet bovenuit, waar ze niet tegenop kunnen schijnen, en die door hun vlammen heenschijnt als door water, — de boengoers waren in het stille nevellicht van dier avond zwarte rechte vazen, en de kruinen daarboven giganteske, reuklooze ruikers. Een verre rose, bijna als perzik-, als appelbloesem zoo teeder, maar rooder; en heel rood ook was het lila van de dichtbije, wier staande trossen zeer groote seringepluimen leken.

Overal, tusschen alle boomen en struiken, openden en sloten zich verschietsen en diepten, die daar in de zonnelaarte niet geweest waren. De regen weefde tikkel-ruischend zijn blauwende floersen, om het licht te zeven, en om in de verte tonige fonds te spannen achter die schilderijen van bloemboomen.

Ik reed door den milden, malschen avond, en had voor het allereerst de gewaarwording, dat een Westersch mensch hier in dit land niet alleen werken, maar ook leven kan.

Tusschen de rijen koningspalmen van den oprit, met hun vederbossen als fraaie plumeaux, en hun onderend, dat er uitziet als zorgvuldig rondgeslepen hardsteen, draaide mijn karretje het erf op en naar het paviljoen.

„Avond! — Karretje gesnapt? — Ze willen anders nooit in den regen. Heb je ze noodig dan zijn ze er niet. Of ze willen geen Europeaan rijden.” (Dat is de suikerplanter, die logeert hier).

(Overgenomen uit de „N. R. Crt.”).
Red. Corr.

F. C. DE BRUYN

Magazijn van Cosmetibles en Fijne Meeschwaren

LEVERT UITSLUITEND EERSTE KWALITEIT
ARTIKELN TEGEN BILLIJKE PRIJZEN.

Bestellingen worden dagelijks opgenomen en franco thuisbezorgd.

Vraagt Prijscourant. Neemt Proef.

TELEF. 3361 - DANCKERTSTRAAT 43.

stelling van examen, indien daarop aanspraak gemaakt kan worden (art. 52—57 H. R.) en vermelding van den naam en de voornaam van den candidaat voluit, van den datum, het en de plaats van geboorte en van het adres, benevens den naam en het adres van den vader, de moeder, voogd(es). Het examen wordt afgenomen in het van de maand Juli. Bij de aangifte moet vermeld worden in welke van de twee talen, Fransch of Duitsch, de leerling het onderwijs zal volgen. Voor de school, noch voor de later te vervullen trekking kan van een bepaalde voorkeur voor een beide talen sprake zijn. De lessen nemen een vang den tweeden Dinsdag in de maand September om half negen.

Het schoolgeld bedraagt f 60.— per jaar en in zijn geheel betaald worden bij den Ontvanger Registratie te Deventer, of bij een der Rijksbetalemeesters. De voor deze storting ontvangen quitaant moet bij den directeur van de school, tegen inwisseling van een ontvangbewijs, worden ingeleverd, dat de leerling de lessen mag bijwonen (art. 63 H. R.). Het geld kan ook gestort worden bij elk willekeurig postkantoor of postrekening No. 1 (de rekening van de Rijksschatkist). De datum van de storting moet aan den directeur der school worden gedeeld.

Belanghebbenden worden opmerkzaam gemaakt dat van Rijkswege onder door den Minister van N. en H. vast te stellen voorwaarden aan eenige of minvermogende jongelieden van goeden aanleg toelagen kunnen worden verleend tot een bedrag ten hoogste f 500.— per jaar voor ieder, ten einde in staat te stellen het onderwijs aan de school te volgen. Zij, die voor een dezer toelagen in aanmerking wenschen te komen, moeten zich schriftelijk aanmelden bij den directeur der school, bij wien nadere inlichtingen kunnen worden verkregen.

„Oeh”, (zeg ik), „je kunt het zoo treffen. Ik er al in toen de bui begon. Vanmorgen kon ik geen krijgen. Eerst was er een, die moest naar toe om te slapen. Ik geloof, het was waar. Hij den nacht hebben doorgereden. Zijn lantaarns branden nog. Nummer twee zijn paard had honger. Me schien was dat ook wel waar. Ik zag hem tenminste een dot gras koopen van een grassnijder.”

„Komaan” (zegt hij), „U moet ze maar gaan looven ook! Meneertje, wat bent u nog groen! Gisteren wou ik op het nippertje den trein halen, had me verlaat. Ik zit al in een sado, en daar wil me de vent alleen maar den anderen kant uit rijden. heb 'm toch in zijn rug gestompt!”

„Waar hebben jullie het over?”, vraagt het sociaal lijstje van den vorigen keer; en doet zijn druipende parapluie toe.

„Over de brani van de koetsiers tegenwoordig.”

„Allemaal werk van de Sarikat B!” spot de ander.

„Nee, moet je hooren. Dinges wou laatst den kant van Meester op, maar de sadokerel naar de benedenstad. Je weet hoe pootig die is. Hij klimt er in. pak met allebei zijn handen een wiel beet: Let eens op vent, wie sterker is, die biekt van jou, of ik! Nou, hij won het. Als ze heelemaal niets meer weten, woren ze, dat ze besteld zijn door een meneer. Die zeg ik altijd: Zeker! Natuurlijk! Die meneer, die ben ik. Had je dat nog niet gesnapt? Ik heb je getelegrafeerd. Zoomaar door de lucht. — Pff! zonder draad!”

„Die heele onwilligheid, die onhebbelijkheid tegen Europeanen, daarvoor hebben ze reden genoeg”, zegt de ander; „ze worden nog net zoo betaald als vroeger den oorlog. Ze rijden liever Chineezen, of Arabieren, of Inlanders, zeg je. Waarom? Omdat die beter betalen dan wij, of de Inlanders van d'r armoe al niet slechter.”

„Daar heb je de bolsjewieksche auto ook”, knooft de man van de suiker, terwijl die van de levensverzekering het erf oprijdt. — „Als ze maar niet wagen gaan politiseeren”, denk ik in mezelf. Dan komt er van het schaken alweer niets. Maar het is al mis-

PERRY & CO.

Kaiverstraat 93-95-97-99 - AMSTERDAM
ARNHEM - UTRECHT - 'S-GRAVENHAGE

HUTKOFFERS

's-Gravenh. Muziekschool
„DE TOONKUNST“
 Prins Mauritsplein 21 Tel. S. 477
 Spreekuren dagelijks van 10-1 en 2-6 uur.
 Directeur: JAMES ZWART.

Behalve volledig onderricht aan Dilettanten en Eerstbeginnenden, ook gelegenheid tot Vakstudie.
DAGELIJKS KUNNEN AANMELDINGEN GESCHIEDEN.
 Klavier, Orgel, Solozang, Viool, Alt, Cello, Compositie, Dirigeerkunst: 1 uur per week f 80.—; 2 uren per week f 150.— per jaar. Samenspel f 40.—; Harmonie en Contrapunt f 50.—; Muziekgeschiedenis f 25.—; Voordrachtscunst en Declamatie f 50.—; Meth. Spreken f 50.—; Fransch, Duitsch en Italiaansch f 50.— p. j. Orkestklasse 1 maal p. w. 2 uren, voor leerlingen der school f 10.—; leerlingen buiten de school f 15.— p. j. Het onderricht wordt uitsluitend door eerste, gediplomeerde krachten onderwezen; de leerlingen worden individueel behandeld; het geheel staat onder voortdurend toezicht van den Directeur, die alle verantwoordelijkheid voor de te geven lessen draagt, waardoor steeds de beste resultaten worden bereikt.
VRAAGT PROSPECTUS!!!

Om teleurstelling te voorkomen wordt aanbevolen, dat de leerlingen vóór hun komst op school medisch worden onderzocht, om vast te stellen of men verachten kan, dat zij later voor een verblijf in de tropen fysiek geschikt zullen zijn.
 Indien er eenige twijfel bestaat, zal het gewenscht zijn dat de leerling zich na verloop van tijd opnieuw laat onderzoeken en onderwijl maatregelen treft om de trachten zijn gezondheidstoestand blijvend te verbeteren.
 Bij den aanvang van den cursus stort iedere leerling bij den directeur een bedrag van f 10.—. Bij het verlaten van de school wordt dit bedrag aan ouders of voogden terugbetaald, na aftrek van vergoeding voor hetgeen door den leerling in laboratoria, werkplaatsen, enz. is gebroken, beschadigd of in het ongereede gebracht.
 Voordat de leerling tot de lessen kan worden toegelaten heeft hij een vaccine-bewijs over te leggen. De directeur geeft inlichtingen bij het verkrijgen voor de leerlingen van huisvesting bij families te Deventer.
 De Koloniale Suikercursus te Deventer, waarvan de oprichting mogelijk is gemaakt door het Algemeen Syndicaat van Suikerfabrikanten in Nederlandsch-Indië, is alleen toegankelijk voor hen, die het eindexamen van de Middelbare Koloniale Landbouwschool kunnen overleggen. De cursus geeft een opleiding voor hen, die een betrekking bij de suikercultuur wenschen te krijgen.
 De cursus is gesplitst in een voorcursus van 4 weken, die in de maand September gegeven wordt en een hoofdcursus van begin Januari tot half Juli. Gedurende de tusschenliggende maanden October, November en December dienen de leerlingen zooveel mogelijk werkzaam te zijn in een beetwortelsuikerfabriek.
 Nadere inlichtingen worden verstrekt door den di-

recteur van de Landbouwschool en door den leider van den Suikercursus, den heer H. van Nouhuys.
 Voor hen, die een werkring bij de Rubbercultuur wenschen te zoeken, is een cursus opgericht met steun van de Internationale Vereeniging van Rubberplanters in Nederlandsch-Indië. Om tot dezen cursus toegelaten te worden, moet men in het bezit zijn van het eindexamen van de Middelbare Koloniale Landbouwschool en van het bewijs, dat men 2 maanden in een machinefabriek practisch gewerkt heeft. De cursus duurt van ongeveer 1 November tot het einde van de maand December.

Het programma behelst voorts een aantal belangrijke mededeelingen, welke hier aan de hand der „Inhoudsopgave“ volgen: Commissie van Toezicht, Personeel, Lijst der lessen, Omschrijving van het onderwijs, Lijst der te gebruiken leermiddelen, Uittreksel uit het Reglement, Eischen van toelating, Huishoudelijk Reglement, Overzicht van het schooljaar (1919—1920), Mededeelingen aangaande oud-leerlingen.

Volks-Universiteit te Rotterdam.

13 September l.l. zijn de inschrijvingen voor het cursusjaar 1920/1921 opengesteld.
 Uit de prospectus stippen wij het volgende aan: Vóór de Kerstvacantie.
 Afd. A.B. (No. 1, pag. 16).
 De wereldgodsdiensten: Boeddhisme, Mohammedanisme en Christendom. Dr. G. A. van den Bergh van Eijsinga, predikant te Santpoort.
 Het ligt niet in de bedoeling van den docent om in zoo beperkten tijd deze drie wereldgodsdiensten uitvoerig te behandelen. Slechts wil hij het begrip

Europeaan, dan moet de Europeaan dezelfde rechten op den grond kunnen krijgen als een Inlander.”

„Wat hadden jullie dan gauw alle Inlandsche boeren onteigend,” zegt de ethicus, en de socialist zegt: „Wie je niet als werkkrachten noodig hebt, die mag naar de steden trekken. Je hebt gelijk. Binnen twintig jaar is er hier een Westersche groot-industrie en die kan niet bestaan zonder een arbeidersproletariaat. Maar vraag maar niet, wat voor revolutionaire massa dat beduidt, een tropisch boerenvolk, van zijn land verdreven en de fabriek ingedrongen.”

„Ja,” verzucht de ethicus, „de Westersche fabrieksstad overgeplant naar de tropen, dat moet de hel op aarde zijn!”

„Zij zullen er niet van bederven, van de stad. Nou ja. Ze worden nog driemaal zoo brani. Maar ze bewegen er tenminste hun hersens. Ze merken, dat er nog wat anders is dan rijst, baadjes, strootjes en dobbelen.”

„Ik begrijp je,” hoort het socialistje. „Het geroemde kapitalistische patent: Eerst behoeftes opwekken, en dan, er zoo slecht mogelijk aan voldoen. Ransel je je hond, dan bijt hij tegenwoordig. Je kunt je zweep wel beter gebruiken. Je bindt er een worst aan, en hangt die voor zijn neus. Dan holt hij aldoor er achteraan. Krijgen doet hij hem niet. Maar jullie profiteert van zijn ijver.”

„Hijzelf ook, zou ik zeggen. Wou jij den Javaan voeden met zijn onderwetschen rijstbouw alleen?”

„Nee, zeker niet. Java kan de landbouwnijverheid niet missen. En binnenkort de Westersche fabrieks-nijverheid evenmin. Het land is te zwaar bevolkt. Het ontkomt niet aan industrialisering. Maar vin je dat een pretje? Dacht je, dat het volk er gelukkiger op wordt? Later — ja; door het socialisme.....”

Er valt een stilte, als een zwarte leegte; een donkere watervlakte, waar het knerpemde snerpen van een aardkrekkel op bovendriift.

Maar de gastheer, verheugd, dat hij er een speld, een stokje tusschen kan steken, zegt schielijk: „Nou, hoe is het, willen jullie een partijtje?”

HOEKER & ZN.
 Uitsluitend adres Heerengracht 435-437
 Goud - Zilver
 Paarden - Brillanten
 AMSTERDAM 192 Telefoon 309 Noord

MAISON VAN DOOREMAALEN
 MAURITSKADE 75 DEN HAAG TEL. 7147
 Elegante DAMES- en HEERENKLEEDING NAAR MAAT, met en zonder bijlevering van Stof.

Het Colbert-Costuum van Engelsche stof en zeer goed passend, leveren wij direct uit den voorraad à f 60.—.
 Wij sluiten hoogst voordelinge Abonnementen

AUG. SVELKOU - AMSTERDAM
 SINGEL, HOEK HEILIGENWEG 30
 Batavia - Semarang - Soerabaya - Bandoeng
 HEERENKLEEDING NAAR MAAT
Indische Uitrustingen
 Vraagt geillustreerden Catalogus.

Firma H. RAHR, Utrecht
 AGHTER ST. PIETER 4 - TELEFOON 443
 OPGERICHT 1835.

Piano- en Muziekhandel.
 VOORHANDEN EEN GROOTE KEUZE:
 Romans, Jongens- en Meisjesboeken, Prentenboeken.
 Kantoor-, School-, Schrijf- en Teekenbehoefden.
 Spoedige levering van alle Studieboeken, Tijdschriften en Modeplaten.
 Leesbibliotheek in 4 talen. Advertentie-Bureau.
 BOEK- EN KANTOORBOEKHANDEL
E. VAN ANDEL, Weimarstraat 16a b.d. Suezkade
 Telefoon 3213 DEN HAAG

OLYMPIA THEATER
 Prins Hendrikplein 3 - Tel. H. 9521

Wij hebben deze week weer zorg gedragen voor een zeer goed afwisselend Programma, dat wij ons publiek ten zeerste aanbevelen.
De Vondeling
 Drama in 4 Acten.
 Naar de Roman „FRECKLESS“ van MAURICE FAIRFAX met JACK PICFORD en LOUISE HUFF in de Hoofdrol.
 Verder uitgebreid Programma.
 ZONDAGMIDDAG MATINÉE.
 Dinsdag niet-rookavond.
 Plaatsbespreken per Telefoon 9521, van 11-4 uur.

Adverteeren doet verkoopen.

„Mooi gaat het in Europa”, daagt hij uit. „De Bolsjewieks aan het winnen. Eind van de heele beschaving.”
 Het einde van de Westersche beschaving, zegt U? Als u eens liever b e g i n z e i !” reageert de ander dadelijk. „Dan had U tenminste kans. E i n d v a n d e beschaving..... dat zijn de zes miljoen dooden van den oorlog.”
 Alles beter, dan een systeem met zulke resultaten. Het Bolsjewisme kan nog een eerlijke illusie zijn. De Westersche beschaving niet meer. Waarom, dacht u, dat zooveel artisten bolsjewieksche liefhebberijen hebben? Ja, u hoeft mij niet aan te kijken. Ik ben geen artist en geen Chiliast. Ik heb het geloof niet. Hadden we het geloof, dan worden we immers allemaal Bolsjewiek. Maar ik kom wel zonder illusies toe.”
 „Des te beter”, zegt zijn tegenstander, die van zulke filosofieën niet bijster is gediend. „We kunnen hier in Indië de Bolsjewieken ook missen. Tegen dat ze Holland veroveren, zetten wij hier Indië op zijn eigen pooten. Met een Bolsjewistisch Holland gaan wij niet mee.”
 „Als de pooten van Indië dan maar niet op jouw elasteroogen trappen”, zegt het socialistje. „Als jullie planters het voor het zeggen krijgt, dan wordt me dat hier een mooi regime. Tweede verbeterde editie van de Compagnie zeker. Of misschien van het Cultuurstelsel? Verplichte arbeid in jullie bedrijf!”
 „Wanneer er zoo iets gebeurde”, komt de gastheer de ethische paedagoog uit den hoek, waarin ik hem tot nu toe vergeten had, „dan moet er hier dadelijk een democratisch bewind ingevoerd worden.”
 „Democratie in Indië”, vraag ik, „wat is dat? — Algemeen kiesrecht voor de Inlanders? en de Buitenlandelingen ook?” maar ik krijg van niemand antwoord.
 „Voor mijn part zullen we hier democratisch worden”, betoogt de planter, „als we dan maar niet vergeten, wat Lulofs zegt, dat je den Inlander niet met je kant gelijkstellen, en dan toch beschermen als een pupkind. Als hij dezelfde rechten krijgen moet als de

Electro-Technisch Bureau
H. VAN ZIJL
 Fr. Valentijnstraat 102 DEN HAAG Tel. H. 8017
 Licht, Kracht, Verwarming, Schel- en Telefoon-Installatiën.

Zuid-Hollandsche Brood en Beschuifabriek

WALDORPSTRAAT 16—22

's-GRAVENHAGE TELEF. 1163

Beveelt zich bij Uwe

Leden aan.

Behalve GOED BROOD

wordt U een dividend

van 5 %o gewaarborgd.

124

Electro-techn. en Mechanisch Bureau „HOLLAND”

ANNA STRAAT 17 - DEN HAAG - TEL. H. 4738
2 x bellen.

Electriciteit op elk gebied.

*Groote keuze Electriche Ornamenten, enz.
Baden, Geysers, Waschtafels.*

**INDISCHE
UITRUSTINGEN**
VOORDEELIGST
ADRES

**AU BON
MARCHÉ**

A. DE VRIES & ZONEN
AMSTERDAM
ROTTERDAM
DEN HAAG
UTRECHT
BAARN

J.R.6

101

Adverteeren doet verkoopen.

TE KOOP GEVRAAGD F. W. JUNGHUHN „Java” met Atlas.

Offerte met prijsopgave te zenden aan
Kenaupark 28, HAARLEM.

57L

„wereldgodsdienst” ontwikkelen aan de hand van deze geestelijke verschijnselen. Nu het Boeddhisme in Europa, het Mohammedanisme in Indië onder de Christenen propaganda maakt, is de vraag naar de onderlinge verhouding van deze drie godsdiensten van actueel belang. Begrippen als Pessimisme en Optimisme, Gezag en Vrijheid, Bovennatuurlijkheid, Geestelijkheid, Persoonlijkheid, Pantheïsme, enz. komen hierbij ter sprake.

Ter lezing wordt aanbevolen: Grootte Godsdiensten, uitgave Hollandia Drukkerij, Baarn. Serie I, No. 6: Het Boeddhisme, Prof. Dr. J. S. Speyer. Serie II, No. 6: De Islam, Prof. Dr. C. Snouck Hurgronje. (Beide aanwezig in de Gemeente-Bibliotheek, van Hogendorpsplein 8).

Leergang van 12 voordrachten. Elken Woensdagavond om 8 uur. Aanvang 6 October. Geheerzaal Gebouw Poseidon, Westzeedijk 52.

Afd. A.B. (No. 8, pag. 18).
Volkenkunde van Nederlandsch-Indië, Prof. C. Spat, Hoogleraar aan de Koninklijke Militaire Academie te Breda.

(Vervolgscursus 2e jaar; deze leergang kan echter tevens gevolgd worden door toehoorders, die niet op den vorigen cursus ingeschreven waren).

Enige onderwerpen, welke behooren tot de geestelijke cultuur: talen en schriften, litteratuur, toneel, muziek; te verdeelen over 5 voordrachten.

Godsdienst: dynamisme, fetisisme, animisme en spiritisme, 7 voordrachten.

Leergang van 12 voordrachten. Elken Woensdagavond om 8 uur. Aanvang 6 October. Handels-Hoogschool, Pieter de Hooghweg.

Na de Kerstvacantie.
Afd. A (No. 21, pag. 10).
„De Koloniale politiek der Europeesche Mogendheden en van Noord-Amerika in haar verleden, heden en toekomst.” Prof. Dr. H. T. Colenbrander, hoogleraar te Leiden.

Onderscheiding der begrippen volksplanting, exploitatiekolonie en protectoraat. De koloniën der oudheid. Koloniale politiek der 16e, 17e en 18e eeuw. Portugeezen, Spanjaarden, Nederlanders, Engelschen, Franschen. De Noord-Amerikaansche koloniën van Engeland en haar onafhankelijkheid. Onafhankelijkheid der Spaansche koloniën in Amerika en van Brazilië. Nieuwere Amerikaansche vraagstukken. Vernieuwing der Engelsche koloniale politiek; Canada; hervorming der Engelsche O.-I. Compagnie; de Engelschen op Java. De Engelsche zelfbesturende koloniën der negentiende eeuw; het Britsche wereldrijk. Nieuwere geschiedenis van Britsch Indië. Nederlandsche koloniale politiek der 19e en van het begin der 20e eeuw; Oost-Indië; Suriname. Nieuwere koloniale geschiedenis van Frankrijk. De verdeling van Afrika; de Engelschen, Franschen, Duitschers, Italianen, Belgen in dat werelddeel. Oost-Azië en de Stille Oceaan; Rusland in Azië; Noord-Amerika als koloniale mogendheid. Perzië en het Turksche Rijk. De wereldoorlog. Het mandaatstelsel. Blik op de toekomst.

Leergang van 12 voordrachten.
Elken Vrijdagavond om 7.45 uur. Aanvang 28 Januari, Gebouw Poseidon, Westzeedijk 52.

De duur der voordrachten is 5 à 6 kwartier. Na afloop van iedere voordracht ontvangt de toehoorder een kort overzicht van het behandelde: Syllabus.

Afdeeling A. is in beginsel bestemd voor hen die alleen lager onderwijs ontvangen hebben, of zich met dezen, wat den te volgen cursus betreft, gelijk stellen. Afdeeling AB. ook voor meer ontwikkelde.

Toegangskaarten zijn vanaf 13 September te verkrijgen aan het Secretariaat der Volksuniversiteit, Leuvehaven O. Z. 74, geopend van 9—5 uur. Zaterdag 9—12.30 uur. Tel. 13461, waar men tevens een ieder gaarne omtrent aard en bedoeling der V. U. voorlicht.

De les gelden bedragen per cursus:
Afd. A en AB 1e klasse f 3.50
2e klasse f 2.—
3e klasse f 1.50

N.V. ZUID-HOLL. MANEGE (voorh. Manège Washington)

Theresiastr. 145 ing. J. Camphuysstr., Den Haag, Tel. H. 5306

Moderne Rijlessen. - Paarden per uur en per maand.
Handel in Paarden. - Luxe Stands en Boxes.
Tonneaux beschikbaar.

Directeur J. VOGELZANG.

78

Wed. G. STREITWOLF
Noordeinde 105, 's-GRAVENHAGE, Tel. H. 2413

GUMMI SPONSEN
SPONSEN ZAKKEN
BADMUTSEN

151

Ieder deelnemer beslist zelf naar gelang van zijn financiële draagkracht, in welke klasse hij zich aan te geven.

Voor arbeiders en personen, die daarmede mederschappelijk zijn gelijk te stellen is (zulk geheel te beoordeelen van het Bestuur) het cursusgeld van de derde klasse (Afd. A en AB) teruggebracht tot f 0.75.

De inschrijving blijft, voor zoover de plaatsruimte dit toelaat, geopend tot den dag van aanvang der leergangen.

Ten einde teleurstelling te voorkomen, geve ieder belangstellend lid van „Oost en West” zich omtrent delijk op.

Rotterdam, Sept. 1920. KEES VAN HOEK.

Losse Opmerkingen.

XXVII.

In het artikel over den Indologische Leergang van het Koloniaal Instituut (te Amsterdam) in het vorige nummer, trof mij de volgende zinsnele:

Van regeeringswege is er herhaaldelijk de nadruk op gelegd, dat de opleiding der assistenten op de ondernemingen van landbouw en nijverheid te wenschen overlaat en dat een juiste wijze van optreden tegen de Oostersche werklid den noodig maakt het bezitten van eenige kennis omtrent den aard en de zeden der arbeiders en omtrent de voorschriften der arbeidswetgeving en van het arbeiderscontract.

Voor al in den tegenwoordigen tijd, nu bij Nederlanders en Vreemde Oosterlingen het gevoel van eigenwaarde hoe langer hoe meer ontwaakt, is het meer dan ooit wenschelijk, dat een oordelkundige aanraking tusschen Westering en Oosterling plaats vindt. In het algemeen kan gezegd worden, dat het thans voor ieder, die een koloniale werkring bekleedt, noodzakelijk is zoo goed mogelijk bekend te wezen met land en volk, en met de bestuursvoorschriften van de kolonie, waarin men werkzaam is.

Hoewel de Maleische taal in deze alinea's vergeten is, besliste de praktijk, het publiek, in dezen gunste daarvan, intuïtief begrijpende, dat dan toch zeker wel alleréerst genoemd mag worden onder de noodzakelijke kennis!

In de zeven leergangen, die reeds gehouden werden, volgden van de 426 ingeschrevenen er 382 de cursussen in Maleisch; het hoogste getal; wat overigens weinig is voor een stad als Amsterdam gedurende zeven leergangen van twee maal drie maanden per jaar. Men denke maar eens aan het getal passagiers, dat de Nederlandsche mailbooten en stoomers per maand naar Indië brengt en hoe het trekkelijk weinigen hunner iets van den Oost weten!

Het is in dit verband wellicht interessant eens te vernemen, hoe een intellectueel Oosterling over deze kwestie denkt, waartoe ik een gedeelte zal citeeren uit een reisbrief in „De Telegraaf” van 25 Juli j.l. van de hand van Bgd. Dahlan Abdoellah, die zooals de lezers van dit blad reeds weten — op het oogenblik in Mekka zit en hoogstwaarschijnlijk reeds het praedicaat „hadji” mag voeren!

„Er is een tijd geweest — aldus de heer Abdoellah — dat Nederland naar Indië de zogenaamde „kolonialen” uitzond, d.w.z. personen uit alle klassen en standen, die geen tittel of jota van Indië afwisten en daar het land en het volk gingen bestudeeren, beschaven, opheffen en behandelen; dit laatste in den zin van „handel drijven”. Eenige voorbereiding voor hun taak was over het algemeen niet noodig; het ging zóó ook wel; alleen moet men niet vragen hoe? En de sporen van die beschaving-breeders zijn maar al te duidelijk merkbaar in het taaltekst van Europeaan en Indiër zich in den dagelijkschen omgang, vooral op de kustplaatsen, bedienen.

Tegenwoordig geeft het gouvernement aan zijne

C. P. A. NICOLAI
DUNKLERSTRAAT 33 - TELEF. H. 7057
hoek Valeriusstraat.

Specialiteit in Heeren-Modeartikelen

Ruime keuze. Nieuwste Modellen.

Zee
Te h
Advies-B
v. Boe
ambtena
leiding
talen e
kenku
ste niet
ook een
Niet a
leiding;
het veen
doktore
ambtena
gelijke
z'n poot
komst in
Ander
sonen de
gen. Da
jaar ge
wijs te
Ik maak
dezer so
„Wan
nen ze
spoken
allerlei
komen e
en bruin
En w
putten v
bediende
van hun
komen
leven aa
stoot ge
Ik z
tijd niet
grootste
gelezen
dat er
talen, e
Indië ge
stuurt b
de Berli
Maleisch
leisch d
Dat leer
zoo den
ganw in
het „vl
En zo
de kiem
schattin
schattin
staat tot
van de
algemeen
Tot z
pauld v
aanw
Ik k
dij in v
gebrach
berichtj
Niet
licht on
op de s
een ond
de mees
en ande
taal hel
derd).
En n
den, da
Indië -
r a d e
jareere
„Dat
directie
kennis
waardig
L.
Bl
HU
SPE

Zeebaboe's en Jongens

beschikbaar

Te bevragen in „PERSINGGAHAN”

Advies-Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
v. Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 248

ambtenaren en officieren een speciale tropische opleiding, d.w.z. leeren deze één of meer Oostersche talen en bestudeeren zij de Indische Land- en Volkenkunde, zoodat zij bij aankomst in Indië ten minste niet als een kat in een vreemd pakhuis staan en ook een basis hebben om op door te werken.

Niet alle ambtenaren hebben echter die vooropleiding; talrijke groepen worden nog steeds zoo uit het veen op een boot gezet, zooals b.v. verscheidene doktoren, verplegers, verpleegsters, administratieve ambtenaren, politie-beambten, postmensen en dergelijke! En in Jan Oost komt alles dan wel weer op zijn pootjes terecht. In den regel krijgen die bij aankomst in Indië een kleine vooropleiding.

Anders is het gesteld met de uitzending van personen door particuliere instellingen en ondernemingen. Daar gaat het nog precies toe als driehonderd jaar geleden; men wordt uitgezonden zonder dikwijls te weten waar Batavia of waar Padang ligt! Ik maakte ten minste hier aan boord met enkelen dezer soort kennis.

„Wanneer die menschen in Priok aankomen, kennen ze geen stom woord van de taal die daar gesproken wordt, met het onvermijdelijk gevolg, dat allerlei misverstanden en onaangenaamheden voorkomen en dat de wederzijdsche appreciatie (van blank en bruin n.l.) meestal zeer veel te wenschen overlaat.

En waar die dames en heeren hunne taalstudien putten uit bevelende gesprekken met huis- en tuinbedienden, koetsiers en broodrondbrengers, daar blijven hun de beschaafde vormen en spreekwijzen volkomen onbekend en blijven zij hun heele verder leven aan Indiërs van beschaving door hun taal aanstoot geven.

Ik zou het niet geloofd hebben, indien ik inderdaad niet met eigen oogen een schrijven van een der grootste Indische particuliere nijverheidsinstellingen gelezen had, waarin niets minder betoogd werd, dan dat er aan eenig voorbereidend tropisch onderwijs (talen, enz.) voor de uitzending harer employé's naar Indië geen behoefte bestaat! Diezelfde maatschappij stuurt haar employé's naar Zuid-Amerika wel naar de Berlitzschool om Spaansch te leeren; maar eenig Maleisch vóór de uitzending naar het land, waar Maleisch de gangbare taal is, wordt overbodig geacht. Dat leeren ze vanzelf wel, denkt de directie..... en zoo denken bijna alle directies! Een glas ijswater is gauw in het Maleisch geleerd en een „bevel” om het „vlug” te brengen evenzeer!

En zoo wordt in Nederland reeds bij de uitzending de kiem gelegd van de minachting voor en de gering-schatting van de Indiërs en hun taal, welke gering-schatting en minachting in Indië zelf al spoedig overslaat tot zelfoverschatting en superioriteitswaan, een van de grootste grieven, die de Oosterling over het algemeen tegen den Westering koestert.

Tot zoover hadji Abdoellah, die de fout niet bepaald vriendelijk, maar daarom des te duidelijker, aanwijst.

Ik ken personen, die twintig en meer jaren in Indië in verantwoordelijke betrekkingen hebben doorgebracht en... niet in staat zijn om een eenvoudig berichtje in een Maleische krant te ontcijferen!

Niet enkelen, maar tientallen! Het klinkt wellicht ongelóóflijk, doch laat een ieder eens de proef op de som nemen en onder zijn Indische kennissen een onderzoek instellen in dezen geest! Hij komt tot de meest beschamende resultaten! (oud-ambtenaren en anderen, die uit den aard hunner werkring de taal hebben moeten leeren, natuurlijk uitgezonderd).

En mede is mijne ervaring van de laatste maanden, dat juist die oud-gasten aan jeugdige, naar Indië vertrekende personen, heel dikwijls ontraden om vóór hun vertrek zich behoorlijk te voorbereiden, door een tijdje les te nemen in 't Maleisch. „Dat leeren ze vanzelf wel”, zeggen zij met de directies van ondernemingen etc., die de waarde van kennis van Maleische omgangstaal op betreurenswaardige wijze onderschatten en miskennen.

VAN STRAALEN MONSIEUR & ERKELENS. WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Leuvehaven 34, Tel. 2456.
Bijkantoor: DEN HAAG, Lloydgebouw, Piet Heinplein, Tel. 1587 1588

In hetzelfde vorige nummer zijn overgenomen de onderwerpen in de lijst van leergangen van de Haagsche Volksuniversiteit, die betrekking hebben op Nederlandsch-Indië.

De Maleische taal komt daarop niet voor!... En hoevelen, die binnenkort een werkring in Indië gaan vervullen zouden daarvan wellicht hebben willen profiteren; vooral, indien zij van bevoegde zijde gewezen werden op het groote nut daarvan, zooals de regeering dat zoo duidelijk en juist hierboven betoogde!

Is dit niet een mooi onderwerp ter uitwerking voor „Oost en West”? Geheel in de lijn van haar program? Mij dunkt, dat hier op zeer praktische wijze gewerkt zou kunnen worden aan de versterking van den band tusschen Indië en het moederland!

H. J. VERMEER.

Den Haag, 13 Sept. 1920.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De Inlanderpolitiek der Regeering.

De heer Koesomo Oetoyo, de bekende regent van Japara, sprak in den Volksraad een belangwekkende rede uit, in extenso opgenomen door het „Bat. Nwbl.”. Spr. zegt o.m.: Toen de Regeering in Haar antwoord op de Algémeene Beschouwingen liet verklaren, dat Zij „de innerlijke kracht” der volkeren van de Buitengewesten „hoogelijk bewondert”, toen deed, wellicht, de jalouzie de vraag bij mij rijzen: „Is het dan een ander menschenras dan waartoe ook wij Javanen behooren, dat op de Buitengewesten zulk een innerlijke kracht te aanschouwen geeft?”

En als het antwoord dan ontkennend luidt moet alsdan het schrille contrast niet worden toegeschreven aan de omstandigheden, inzonderheid het al te vaderlijke bestuur, in het genot waarvan wij hier op Java eeuwenlang zijn gesteld? Op de Buitengewesten, in tegenstelling met Java: geen machtig vorstenbestuur, dat wel de desa hare autonomie liet, maar overigens niet veel deed voor het land, dan op het gebied van kunst en literatuur;

Op de Buitengewesten, in lateren tijd geen contingentenstelsel der O.-I. Compagnie, dat de bevolking dwong bepaalde gewassen te planten en om niet of tegen geringen prijs te leveren;

Op de Buitengewesten nog later geen cultuurstelsel dan op enkele enclaves in een onmetelijk groot gebied;

nauwelijks zouden drukkende heerdiensten intensief worden ingevoerd, toen met de instelling van den Volksraad een milder tijd aanbrak, die deze diensten als immoreel ter zijde deed schuiven;

en last but not least: de geheele koloniale periode door, geen intensief „vaderlijk” bestuur, dat wel ten volle is geslaagd in zijn taak om den buik van een ieder gevuld te krijgen, maar aan den anderen kant ook alle energie en elk initiatief doodt!

Vervolgens toont spr. uitvoerig aan, hoe een vaderlijk bestuursstelsel op Java de bestaande agrarische politiek deed geboren worden en hoe de energieke Inlander aan tegenwerking blootstaat; hij wijst er op, dat het n.z.m. vooral deze algemeene tegenwerking is geweest, die den energieken derden stand, bestaande uit welgestelde handelaren, nijvere industrieelen en gezeten landbouwers, zoo vlot heeft doen stroomen om de vaan der Sarikat Islam.

De heer Oetoyo vervolgt: Aanvankelijk keerde deze vereeniging zich tot den onmiddellijken vaderlijken vader der bevolking, het Inl. Bestuur. Toen dit geen tegenkanting bleek te voorschijn te roepen, daarentegen juist met een algemeen bravo-geroep werd begroet, keerde men zich ook tegen den vaderlijken vader in tweede instantie, n.l. het Europeesch Bestuur. De derde kluit, die daarop volgt, t.w. „het zondige kapitaal”, bleek wat taaier, en trachtte men

COMPLETE MEUBILEERING BEHANGERIJ
Centraal Meubelmagazijn
= „DUINOORD” =
Reinkenstraat 25 DEN HAAG Tel. H. 2624
STOFFEERDERIJ MEUBELMAKERIJ

THE PH. VAN OMMEREN CORPORATION OF NEW-YORK

New York, San Francisco (Cal.),
42 Broadway. 64 Pinestreet.

belast zich met:

Expeditie :: Assurantie
Opslag van goederen, enz. enz.

Nadere inlichtingen worden gaarne verstrekt door

PHS. VAN OMMEREN, Rotterdam.

N.V. Brood- en Beschnitfabriek
„DE OUDE VETTE HEN”
DEN HAAG
bij het Stadhuis
Alle soorten Brood, Beschnit,
Banket, enz.
Lunchroom - Tea-Concert

Naamlooze Vennootschap
Luxe-Auto Verhuuronderneming
voorheen P. J. JANSEN.
Eenig adres: Koninginnegracht 1°.
(over Hoofd-Ingang Dierentuin)
te 's-Gravenhage.
Men lette op de Tel.-Nos. H 851 en H 852
Auto's voor Trouwgelegenheden
... .. en Maand-Auto's
Dag en Nacht geopend

J. P. C. NICOLAI & ZOON
HOF-KLEEDERMAKERS
Kanaalstraat 2 Telef. H. 3146
's-GRAVENHAGE
Hof-, Rijks- en Gemeenteveranciers

Adverteeren doet verkoopen

L. E. NIEUWENHUIZEN
LEIDEN - HOLLAND
Blikgroenten: Rood etiket (beste kwaliteit)
Groen „ (tusschensoort)
HUISHOUDGROENTEN merk „Sleutels”
SPECIALITEIT IN GEZOUTEN GROENTEN

Hotel Café-Restaurant
HET ROOMHUIS „BOSCHHEK”
 Haagsche Bosch Den Haag
 Eigenaar-Exploitant: H. L. P. ALSEM.

Uitstekende Keuken
Gelegenheid tot het geven van Dinners en Partijen

Kegelbanen Tennisbanen
 Oprijlaan met Garage

Maison van Wijk
 Obrechtstraat 57 - 's Gravenhage - Telefoon H 2665

UITZENDING VAN DINERS vanaf f 1.00

Speciaal ingericht tot het leveren aan huis van Dejeuners, Dinners en Soupers.
 135 KOUDE EN WARME SCHOTELS. J. H. M. KOETS

Het sedert 1911 gevestigde
Indisch Restaurant „Waroeng Djawa”
 Kortenaerkade 10, Den Haag, Tel. 4882

heeft geen filialen.
 TEVENS UITZENDING VAN DINERS.

Maison
BALKANIQUE
 G. H. PARÉ

Kantoor en Magazijn: Nieuwe Uitleg 31
 Telegram-Adres: BALKAN-HAAG
 Bankiers: BANK-ASSOCIATIE, DEN HAAG

Import - Export
Sigaretten
Sigaren
enz.

Alle Bestellingen „FRANCO HUIS”

Instituut „VAN WIJNGAARDEN”
 Neutrale School voor M.U.L.O. Jongens en Meisjes.
 2de Schuifstraat 332 (Duinoord), Den Haag.

Afd. A (6 leerjaren) opleid. H.B.S., Lyceum en Gymnasium
 Afd. B (3 leerjaren) voor leerlingen boven 12 jaar). Opleiding voor verschillende examens.
 Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.
 Kleine klassen, ruime lokalen, Centr. verwarming, Electr. verlichting.

Pension „Nieuw Panorama”
 Parkweg 15 Scheveningsche Boschjes.
 Telef. Schev. 467

Eerste Rang Familie-Pension
 Winter en Zomer geopend. Prima Keuken.

murw te krijgen door andere organisaties als de P. F. B., later wellicht gevolgd door den K. B. T. B., den bond van arbeiders en landbouwers.

Wie daarna aan de beurt komt, vervolgt spr., durf ik niet voorspellen. Ik vrees echter, dat als de Inlanderpolitiek: „de buik gevuld, maar ook niets meer” in alle gestrengheid blijft gehandhaafd, de wrevel zich ten slotte zal keeren tegen Haar, die men meent — terecht of ten onrechte — dat Zij die politiek voorschrijft, de Regeering.

’t Is wel een opmerkelijk verschijnsel, dat de lieden, die tot de Afd. B. der S. I. zijn toegetreden, als de courantenberichten waarheid bevatten, juist tot het welgestelde gedeelte der Inl. bevolking behooren.

Gelukkig echter meen ik teekenen te hebben waargenomen, die er op wijzen, dat althans deze Regeering liberaler beginselen is toegedaan. In haar antwoord op de algemeene beschouwingen van onzen Raad toch, laat Zij verklaren, dat voor „ieder individu de mogelijkheid tot volle ontwikkeling dient geschapen en hij recht (heeft) op erkenning zijner persoonlijkheid”. En verder: „Even goed als de Indische maatschappij de kapitalistische periode door moet, alvorens rijpheid tot wellicht beteren vorm te erlangen, evenzeer moet de Indische staat de periode van individualisme door”. Voorts ook nog dit: „Willen deze volkeren ooit geschikt worden zich zelf te besturen, dan dient allereerst het individualisme ontwikkeld”. „Hiernaar tracht de Regeering; vandaar het verzet, dat hare politiek vindt bij diegenen, wier belang dat niet is, een verzet, dat nog wel zal groeien en niet uitsluitend tot Europeesche kringen bepaald zal blijven.”

Heb ik den dieperen zin van deze stoute, van zelfbewustheid getuigende woorden goed gevat, dan komt het hierop neer, dat, ter ontwikkeling van de individualiteit, aan het individu geen belemmeringen worden in den weg gelegd, noch onder het devies „sociaal belang”, noch onder het mom van „vaderlijke zorg”. Met de door mij gesignaleerde Inlanderpolitiek: „de buik gevuld, maar ook niets meer” is het alsdan gedaan.

Slaagt de Regeering er in, al hare ambtenaren, hoog en laag, van dit schoone beginsel te doordringen — als de volgende Regeeringen het ook zijn toegedaan, twijfel ik er geen oogenblik aan — dan zullen de gevolgen voor de bewoners dezer landen zegenrijk zijn.

Dan zal na verloop van tijd een krachtige landbouwersstand ontstaan, die door zijn kracht in staat is zijn zonen de beste opvoeding op landbouwgebied te geven en de productie der akkers, middels de meest moderne hulpmiddelen, tot het maximum op te voeren. Door het bestaan van een krachtigen Inlandschen landbouwersstand zal vanzelf een groep van welvarende Inl. nijverheidsondernemers geboren worden, die op haar beurt, in samenwerking met den Inl. landbouw, het ontstaan mogelijk zal maken van een bloeienden handel en wellicht, als de toestanden zulks noodzakelijk maken, ook van een bedrijvige Inl. scheepvaart, die de verbinding met de alsdan reeds tot vollen bloei geraakte landen van overzee zullen onderhouden.

Ondernemende zonen van Java, voor wie het leven bij moeders pappot te eng is geworden, zullen het land uitzvermen als koene zeevaarders of stoute landverhuizers, om op hun beurt weer andere eilanden tot opbloei te helpen brengen.

Ik weet wel, besluit de heer Oetoyo, dat dit alles toekomstmuziek is. Maar van de nazaten van Modjopait, kan ik niet gelooven, dat zij niet, evengoed als hun voorouders van weleer, in staat zouden zijn zeeën te bevaren en woeste landstreken te koloniseren... als men hen maar niet bekneeld houdt onder het regime: „alles moogt ge zijn, maar daarbij tevens landbouwer”, ten einde belasting te betalen en loonarbeid te verrichten.

De politiek van het Dep. van Landbouw.
 De heer Bergmeyer heeft in den Volksraad

Grand Hotel Restaurant „ALLARD”
 Kruiskade 32 - ROTTERDAM - Telef. 12692

Alle Kamers zijn voorzien van Koud- en Warmwateraanleg.

Huis van den 1sten Rang

Parkhotel
 van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes.
EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL
 Centrale Verwarming, Electr. Licht, Baden, Rustige ligging.
 Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf.

gezegd, dat donkere wolken zich boven het hoofd van den directeur van landbouw hebben samengegromd doch de bliksem is te vroeg ingeslagen. Toen in dagbladen het bericht verscheen, dat de I. S. D. een motie van afkeuring zou voorstellen, haastte men zich dit tegen te spreken. De heer B. constateert, dank zij de politiek van het departement van landbouw, Ned.-Indië in zake den algemeenen toestand hemelhoog staat boven andere landen. Spr. verwerpt de oppositie, dat zij den directeur coûte que coûte wegwerken.

De nieuwe politie-opzieners.
 Uit het „N. v. d. D.” vernemen wij, dat de s.s. „Djambi” in Indië aangekomen nieuwe politie-opzieners, zich tot den minister hebben gewend met een klacht. Deze betrof echter niet de kwaliteit van het eten, de legering of het bedienend personeel, dit was alles in orde geweest. Doch o.m. klaagde men over het te gering aantal privaten, het gebrek aan een wasch- en strijkinrichting, onvoldoende zorg voor zieken-verpleging, het ontbreken van een leeszaal (N. B. Zelfs de „Patria” heeft voor de eerste klasse geen afzonderlijke leeszaal) — het ontbreken van een koel-inrichting, het slachten van vee aan boord (beide gevallen niet gegrond, dan wel schrikkelijk overdreven) — enz.

De menschen moesten naar Indië; op de gewone booten was voorloopig geen plaats, dus moesten vrachtboot tot passagiersschip worden verbouwd. T i j d e l i j k natuurlijk! Te verlangen, dat de richting volmaakt gelijk zou zijn aan die op een passagiersschip, is onredelijk.

Intusschen zijn de opzieners met hunne gezinnen in Indië. Laten wij hopen, vervolgt het blad, dat hun nieuwe werkring hun zal bevallen. Van de belangstelling hunner chefs kunnen zij verzekerd zijn. Daarvan hebben die trouwens reeds blijk gegeven doordat bij de aankomst van het schip de hoofdcommissaris, de directeur en de onder-directeur van de politie-school en meerdere andere politie-autoriteiten aanwezig waren, terwijl de ontvangst in het politie-school-kampement inderdaad niets te wenschen overliet.

Het blad wijst de betrokken requestanten er op dat het verzoekschrift noodeloos lang is gemaakt door in dat stuk meerdere klachten op te nemen, die of volkomen ongemotiveerd, of schrikkelijk overdreven zijn. Het heeft bijv. geen zin om er bij den minister over te klagen, dat het in de Roode Zee te warm was, dat velen aan dek zijn gaan slapen. Dit gebeurt op iedere mailboot. Zij hadden zich uitsluitend moeten bepalen tot het voorbrengen van bezwaren ter zake van ongerechtigheden, welke doeltreffende maatregelen der Stoomvaart Mij., die wel door de scheepsbemanning hadden kunnen worden verholpen. Door nu te gaan „kankeren” over alles en nog wat, doen zij zich zelf geen goed en menen zij al bij voorbaat hunne chefs tegen zich in te zetten. Immers, hoe kan het anders, of dezen moeten zeggen: „Wat hebben wij aan zulke lui, die over ieder wiswasje klagen en mopperen?”

Het blad besluit: Het verdient intusschen wel te worden vermeld, dat van den kant der Commissarissen en Asp. dito's, die met de „Djambi” werden overgebracht, een contra-request is ingediend, waarin wordt geconstateerd, dat de verpleging etc. aan boord niets te wenschen overliet.

De Russische Opera.
 De corr. van de „Loc.” schrijft uit Batavia, dat het een heksentoe is om aan een plaats te komen voor een voorstelling van deze Russische opera. De bezienders worden tegen hooge belooning reeds die avonds er op uitgezonden om zich in queue op te stellen voor het loket, om er den volgende morgen bijtijds bij te zijn. Avond aan avond wordt een nieuwe opera gegeven, wat de manier schijnt te zijn om geen vermindering in de animo te brengen.

Vermoedelijk is die overgrote mate van belangstelling te danken aan de groote zeldzaamheid van opera's in Indië, waarbij komt, dat hier over het al-

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. Krul
 Salon de Rafraîchissements
 NOORDEINDE 44 DEN HAAG

Tel. 4060 - Haag - **MAISON VAN RIJN** Meermalen BEKROOND
 CUISINIERS
 Prins Hendrikstr. 28 - DEN HAAG - v. Galenstraat 43
 Dejeuners, Dinners, Soupers, etc. Hors d'Oeuvres
 Varié, Mayonaises, Salades, Koude en
 Warme Schotels, enz. enz.
 Meest Gerenommeerde Inrichting hier ter Stede.

Tarief Dinners Hoogst zindelijk bereid, van de beste ingrediënten, aan huis bezorgd :-

Dinners à f 1.- Vleesch Groenten Aardappelen	Dinners à f 1.12 Vleesch Groenten Aardappelen Toespijs	Dinners à f 1.70 Vleesch Groenten Aardappelen 2de Vleesch, Visch of gevogelte Compôte Toespijs
---	--	---

Met bijlevering van SOEP worden de prijzen met f 0.25 verhoogd.

COUPONBOEKJES
 verkrijgbaar voor 24 Dinners tegen Gereduceerde Prijzen.
 24 diners à f 1.- f 23.- 24 diners à f 1.70 f 39.-
 24 porties soep . . f 5.-
 Speciaal Gesoigneerde DINERS met uitgebreid MENU
 f 2.50 p. couvert.
 Menu op aanvraag verkrijgbaar. 230
 Verzoeken bussen te weigeren met verbroken controle-sluiting.

gemeen gesproken, een goede troep voor het voetlicht komt. De troep haalt het den eenen keer niet bij den anderen, zoodat men de meest-uiteenlopende oordeelvellingen verneemt. Dit houdt verband met het al of niet optreden van de sterren. Een reizend gezelschap als dit heeft niet te veel sterren van de eerste grootte, zoodat zuinig gebruik aan te bevelen is.
 Is dit alles nu echter geen fingerwijzing voor de mannen van geld en invloed en kunstzin? vraagt Schr. Komt men zoo langzamerhand niet tot de overtuiging, dat een dergelijke trek naar opera's en operettes kostelijke interesse moet afwerpen voor degenen, die een paar ton willen wagen? Voor degenen, die het zullen durven bestaan, te pogen een vaste operette-troep in Indië te doen nestelen? Men zou als de zaken goed marcheerden, ook nog aan een vast tooneelgezelschap kunnen gaan denken.

Zuster Germana.

Wie kent Zuster Germana niet, die kortgeleden aan boord van de „Tabanan” Indië verliet, afscheid nemend van het land, dat haar dierbaar is geworden als een tweede geboortegrond, en dat ze nu voor onbepaalde tijd verlaten moet, wellicht voor goed. Aldus lezen wij o.m. in een ingezonden artikel in het „Magelangsche Nbl.”, overgenomen door de „Loc.”, die onlangs haar met waardeering herdacht. Veel heeft ze voor Indië gedaan. Ze heeft het onderwijs krachten geschonken, goed, degelijk onderrecht, getraind en toegerust met uitaemende theoretische en praktische kennis. Daar, waar vóór haar komst in Indië, nu 33 jaar geleden, en ook in het begin van haar verblijf alhier, het religieuze onderwijs niet veel beduidde, daar heeft haar voorbeeldige arbeid weten te bereiken, dat het nu gerekend mag worden in de eerste rangen te staan, zowel het lager-, als het Normaal-onderwijs.
 Met onnavolgbaren ijver en blijvende wilskracht heeft zij, in heel korten tijd, datgene bewerkstelligd, waar nu geheel Indië over spreekt, waar één roep van bewondering over gaat, juist om het groote, het enorme er van. Zij heeft met de oprichting van haar pensioonaat vele Indische meisjes opgeleid tot uitmuntende onderwijzeressen, goede echtgenooten later, en goede moeders, levend naar de beginselen, die zuster Germana haar leerde. Daardoor is zij in alle opzichten een steun geweest voor de maatschappij en, was zij wel eens streng, dan beoogde zij daarmee slechts het heil en 't geluk harer leerlingen.
 Veel heeft zij reeds bereikt, veel meer kan zij nog in de toekomst bereiken, als zij terugkeert.
 Schr. doet een beroep op alle leerlingen en oud-leerlingen, alsmede op hare ouders, dat zij allen zich schriftelijk zullen wenden tot de Eerwaarde Moeder Valisca te Heythuyzen, Roermond, teneinde van H.E.W. te verkrijgen, dat zij aan Indië vergoedt, wat het nu verliest, door na een tijdelijke afwezigheid die vrouw terug te zenden, haast onmisbaar voor allen in Indië.

UIT DE INDISCHE PERS.

„Banjoewangi” (eiland Java). Het duurt nu reeds maanden lang, zegt de medewerker Trisoelo in de „Neratja” van 25 Mei 1920, dat men niet bij tientallen, maar wel bij honderdtallen ouden van dagen en jonge menschen van beide geslachten, afkomstig uit de residenties Kedoe, Djocjarta, Kediri (Midden-Java) naar Banjoewangi ziet trekken, met het doel zich daár definitief te vestigen.
 De meesten hunner stappen bij de spoorhalte Rogodjampi uit den snelrein en begeven zich van daár regelrecht naar het onderdistrict Tjoering, omdat in die streek nog aanzienlijke terreinen voor den kleinen man beschikbaar liggen.
 Deze gronden zijn n.l. nog niet in erfpacht uitgegeven.
 De kleine man kan er dus gemakkelijk een huisje afdelen en de terreinen voor rijstvelden gebruiken.
 De afstand tusschen Rogodjampi tot Tjoering bedraagt 13 paal.

Men kan zich op laatstgemelde plaats voldoende van levensmiddelen voorzien en dan, als men in het bezit is van eenig geld, de reis per dogkar vervolgen. Zij, die geen geld hebben, sluiten zich bij elkander aan en zetten dan, onder moeilijke omstandigheden, de reis voort.
 Het zijn hoofdzakelijk deze groepen van personen, welke men dagelijks op de wegen naar Banjoewangi kan waarnemen.
 De mannen ziet men hun hebben en houden op het hoofd dragen, de vrouwen dragen de met voedsel gevulde manden op den rug en de kinderen van 4 jaar en daarboven loopen mede.
 Men krijgt werkelijk medelijden met die groepen, als men ze op die wijze ziet voortmarcheeren.
 De oorzaken, welke deze menschen nopen Midden-Java te verlaten, zijn in hoofdzaak dat zij in het nauw gebracht worden, tengevolge van slechte levensvoorwaarden, als dure rijst, te gering loon in de fabrieken, geringe opbrengst der rijstvelden, enz. Ten einde raad en hopeloos zijnde, verkoopen zij dan maar hetgeen zij nog bezitten tegen elken prijs en trekken met hetgeen aan goed en geld overgebleven is naar Banjoewangi.
 Zoodra zij daar aankomen, verwijst men hen gewoonlijk naar de dessa's Kebaman, Kradenan, Tampoen Djadjak, omdat daar nog de meeste boschgronden zijn en zij tegen betrekkelijk geringen prijs nog een stukje grond kunnen koopen voor den bouw van een woning.
 Zóólang nog geen vergunning is gegeven om de boschgronden te ontginnen, werken de groepen bij reeds aanwezigen tegen loon, n.l. tegen de helft of een derde van de opbrengst, terwijl als de vergunning tot ontginning verleend is, de arbeid voor zich zelf begint.

De uitgestrektheid grond, welke aan de nieuwelingen wordt gegeven, bedraagt gewoonlijk $\frac{1}{4}$ bahoe voor rijstveld en erf.
 Het aantal personen, die op dit oogenblik in de hoofdgeldkohlieren van bovengenoemde dessa's zijn aangeslagen, loopt van 700 tot 800.
 Zulk een aantal heeft natuurlijk invloed op de voedselvoorziening in Banjoewangi.
 De commissie, die deze aangelegenheid regelt, heeft de hoeveelheid rijst, welke dagelijks aan één persoon wordt verstrekt, berekend op 0.4 katti, doch dit moge voldoende zijn voor de hoogere maatschappelijke lagen, voor den werkenden landbouwer is die hoeveelheid beslist niet voldoende. Hij kan daarvoor geen behoorlijken arbeid leveren en zal de 0.4 katti dus op 0.8 katti of nog beter op 1 katti moeten worden gebracht.
 Door de Regeering is voor den opkoop van padi bepaald, dat elke bahoe sawah eene hoeveelheid van 3.60 (10 pCt.) moet leveren.
 Hare berekening was aldus: De uitgestrektheid van de afdeeling Banjoewangi is 42.000 bahoe sawah. Elke bahoe sawah kan 35 picol rijst voortbrengen of 1.470.000 picol. Daarvan is 10 pCt. voor de Regeering = 147.000 picol of voor de bevolking 1.323.000 picol.

De autoriteit vindt die hoeveelheid voldoende, doch in werkelijkheid is zij dat niet; de autoriteit houdt er geen rekening mede dat de Inlander, behalve voor zich zelf, toch ook rijst moet hebben voor het onthaal van gasten, voor het geven van feesten en voor andere gelegenheden, terwijl men ook rekening moet houden met mogelijke misoogsten.
 Moge, zegt de schrijver, het volk van Banjoewangi weldra over voldoende rijst beschikken en anders uit andere streken van Java worden geholpen.
 De Islamsche Beweging in Ned.-Indië. In de „Neratja” van 25 Mei 1920 wordt medegedeeld, dat, volgens bericht, voorkomende in de „Oetoesan Hindia” op 16 Mei 1920, ter hoofdplaats Djocjarta eene algemeene vergadering is gehouden van de vereniging „Moehammadiyah”, waarbij de voorzitter en verscheidene bestuursleden van de Centrale Sarikat Islam tegenwoordig waren.
 Uit de gehouden beraadslagingen bleek hoe noodzakelijk het was om stelling te nemen tegenover de vredesvoorwaarden, welke te Parijs aan Turkije wa-

GRAND HOTEL COOMANS
 ROTTERDAM - HOOFDSTEEG
 Hotel bevat 250 Kamers met stroomend koud en warm water; 30 Kamers met Badkamers verbonden.
 Logies met Ontbijt vanaf f 3.25 per persoon.
 De aandacht wordt gevestigd op de moderne Tearoom, uitkomend aan den Houttuin en op het daarachter gelegen luxe ingericht Restaurant BRISTOL.
 De Directeur H. HOLTHAUSEN

Restaurant VAN DER PIJL
 147 PLAATS 18 :: LA HAYE

MAISON DE PREMIER ORDRE
 Livraison en ville et en province

Grand Hotel Restaurant
 111 „Central”
 In alle Kamers warm en koud water
 De meest bekende Inrichting der Residentie.

HOTEL PAULEZ
 geeft weder dagelijks van 3.30 tot 5.30 uur, zijn bekende intieme
Afternoon-Tea-Concerten
 door het ensemble 106
WILLY HONSBEEK & Co

Restaurant SAUR, den Haag
 Lange Houtstraat, hoek Voorhout. 128
 Dejeuners, Dinners, Soupers
 Specialiteit voor Visch en Zeeuwsche Oesters

HOLLAND HOTEL
 tegenover de Wagenbrug
 Restaurant à la carte en pension
DEN HAAG 148

HOTEL-PENSION PHILADELPHIA
 LEIDSCHKE KADE 94, tegenover het Leidsche Boschje.
AMSTERDAM - TEL. Z. 3275.
 Zeer aanbevelenswaardig voor Indische Families.
 DAGELIJKS RIJSTTAFEL.
 NDISCH EN EUROPEESCH RESTAURANT. 61
 KAMERS MET EN ZONDER BADKAMER.
Lift. Centr. Verwarming

Z - H - B
ZUID-HOLLANDSCHE BIERBROUWERIJ
 DEN HAAG
 Bijkantoren te AMSTERDAM, BANDOENG, BATAVIA, SOERABAYA, BOMBAY, BRUSSEL, LONDEN, PARIJS 50
 Vraagt de alom bekende
Z. H. B. Bieren
Z - H - B

Restaurant Royal
 'S-GRAVENHAGE 73
 Lange Voorhout 14 - 'elef. 8580

Het meest aan te bevelen
INDISCH RESTAURANT
 LAAN VAN MEERDERVOORT 68, DEN HAAG
 Dagelijks geopend van 12 tot 9 uur.
 Uitsluitend Indische Tafel.
 Directeur: J. VAN GEEMERT.

ren opgelegd en die het duidelijk bewijs opleverden, op welke wijze Engeland zich voorstelde aan den Islam en het kalifaat te Constantinopel een einde te maken.

Door die actie te Parijs betrad men het terrein van den Islam, hetgeen door de belijders van dien godsdienst onmogelijk kon worden aanvaard, aangezien het toelaten van die hinderlijke inmenging voor den Islam de verdelging zou betekenen.

Dientengevolge werd in de vergadering een motie aangenomen, waarbij tegen die inmenging werd geprotesteerd, met verzoek aan het Nederlandsch Bestuur, dat over een 40.000.000 Mohamedanen het gezag voert, dit protest ter kennis te brengen van de bevoegde autoriteiten te Parijs.

Voorts werd besloten den steun in te roepen van alle Mohamedaansche vereenigingen in geheel Ned.-Indië.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

De Fransch-Chineesche Universiteit te Lyon. De Chineesche Regeering heeft met den heer Painlevé de regeling van de Fransch-Chineesche universiteit besproken, welke hoogeschool zich moet aansluiten aan die te Parijs.

De heer Painlevé had er op aangedrongen, dat de President der Chineesche Republiek een schrijven zou richten aan zijn ambtgenoot in Frankrijk, waarin werd gewezen op de noodzakelijkheid om den invloed van de Westersche beschaving in China uit te breiden en den band, die reeds lang tusschen beide landen bestond, te versterken. Van Fransche zijde was alle mogelijke steun en hulp toegezegd en nu wordt uit Parijs bericht, dat de bedoelde hoogeschool te Lyon zal worden opgericht.

De Fransche Minister van Oorlog heeft daarvoor de gebouwen te Sainte Irene aangewezen. Deze 5 gebouwen verkeerden in goeden staat, terwijl de stad Lyon zal zorgen voor de noodige veranderingen.

Binnen korten tijd kunnen de studenten worden toegelaten.

De leeraren, die te Parijs onderwijs geven in de Chineesche taal, hebben aan deze nieuwe universiteit reeds een bezoek gebracht en zijn vol lof over de inrichting van de instelling.

(Perniagaan, 26 April 1920.)

De lepralijders te Bekasie (Batavia). De heer Han Keng Bie, eigenaar en directeur van het land Karang-tjongok, heeft eene belangrijke som gelds beschikbaar gesteld om de kosten van de medicijnen te bestrijden voor de bewoners van zijn land, die aan melaatschheid lijden.

De mandoers hebben last gekregen om elken Donderdagmorgen de lijders te brengen op het kantoor van den Wedono te Bekasie, doch, niettegenstaande de goede bedoelingen van den milden gever, is een groot gedeelte van de lepralijders uit vrees gevlucht.

Slechts een 70 personen komen op en worden dan, in tegenwoordigheid van den landheer, door een Europeesch geneesheer behandeld. Hij wordt bijgestaan door een helper van den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst en een Inlandsch arts van Meester-Cornelis.

Onder deze lijders is één persoon, wiens manieren veel doen denken aan die van een aap en die dientengevolge een gevaar van besmetting oplevert voor de omgeving.

De lijders worden ingespoten met een nieuw medicijn, waarvoor f 3.50 per persoon wordt betaald.

Verder wordt hun voor dien dag een klein voedinggeld toegekend.

Mogen velen het menschlievende voorbeeld van den heer Han Keng Bie volgen, zegt de schrijver in de „Perniagaan“ van 26 April 1920.

De Chineesche handel in Ned.-Indië. De heer Tjoa Ia Hoei schrijft uit Nanking aan de redactie van de „Perniagaan“ (nummer van 28 April 1920) over den Chineeschen handel in Ned.-Indië het navolgende:

Deze handel bestaat nu reeds ruim 300 jaren, doch men kan helaas niet zeggen, dat die handel in dien tijd veel is vooruitgegaan. De Chineesche handelaar

„DE BIJENKORF“
 :: Lunch- en Tearoom ::
 Koude- en Warme Schotels
 WAGENSTRAAT 45 DEN HAAG

gelijkt nog altijd op een „slaaf“ van den vreemdeling.

De Ned.-Indische Chineesche handelsman is eigenlijk slechts een helper of liever een tusschenpersoon bij het koopen en verkoopen van artikelen van vreemden oorsprong, hoofdzakelijk omdat de Chinees zijn eigen producten niet uit China uitvoert. *)

Doch de schrijver ziet niet in waarom die toestand zoo moet blijven en de Chineesche handelsman niet zelf ook de handelsleiding in handen zou kunnen nemen, zooals andere Oostersche volken doen.

Hij kan de verzekering geven, dat, wanneer door den Chineeschen handel in Ned.-Indië geen paal en perk wordt gesteld aan de actie van den Westerschen handel, waardoor de Chinees meer en meer in het gedrang komt, dat die Chineesche handel binnen 10 jaren tijds in de grootste moeilijkheden zal komen. De Ned.-Indische handel is thans hoofdzakelijk in handen van Japan, Amerika, Nederland en Engeland. **)

Wil de Chineesche handel aan dien handel deel nemen, dan zal hij zijne aandacht moeten vestigen op de oprichting van Import- en Exporthuizen, het in het leven roepen van eigen stoomvaartverbindingen, bankinstellingen en assurantiekanalen.

Op die wijze kan hij onafhankelijk werken en zullen rijke inkomsten het loon zijn voor hen, die als leiders optreden.

De Chineesche handel heeft een goed voorbeeld in den Japanschen handel, die steeds in omvang toeneemt en waarvan men reeds vele kantoren in Ned.-Indië kan aantreffen.

Te Singapore bestaat een museum van Japansche handelsgoederen, waar men kan kennis nemen van de artikelen, die Malesia kan gebruiken, doch het is niet alleen in Malesia dat de Japansche handel zich heeft uitgebreid.

Ook op China, Noord- en Zuid-Amerika, Hawaai, wordt handel gedreven.

De oogen van de Chineezen op de Philippijnen, in Amerika en Engelsch Indië gaan thans open.

Zij richten katoenspinnerijen en sigarenfabrieken op, hebben hun eigen banken, Import- en Exporthuizen en de schrijver vertrouwt en hoopt, dat zijne landgenooten in Ned.-Indië dat voorbeeld zullen volgen.

Om te kunnen slagen moeten zij echter eerst goed de markten bestudeeren en nauwkeurig op de hoogte zijn van hetgeen een land, eene provincie of eene stad noodig heeft.

Daarna kunnen maatschappijen worden gevormd, fabrieken opgericht en het aantal winkels worden uitgebreid.

Deze laatste moeten niet alleen zijn gevuld met levensmiddelen, welke, als de Europeaan ze niet koopt, de Chineezen in groote moeilijkheden brengen.

De aandacht moet ook op de groote stapelproducten, als rubber, suiker, enz. worden gevestigd, waardoor de Chineesche handel invloed kan uitoefenen op de marktprijzen en niet meer afhankelijk zal zijn van de Europeesche markt.

En wanneer eigen Chineesche stoomschepen de stapelproducten kunnen vervoeren naar de verschillende landen over zee, dan zullen tal van moeilijkheden, welke de Chineesche handel thans ondervindt, worden opgelost.

*) Er is thans een ernstige beweging bij de Chineezen in Ned.-Indië gaande om Chineesche producten op te koopen en die op de Indische markt te brengen.

**) De vroegere Deutsche handel is uitgeschakeld.

LITERATUUR-OVERZICHT.

De Indische Gids.

De Sept.-afl. opent met het eerste gedeelte eener beschouwing van den heer E. L. K. Schülling: Het arbeidsvraagstuk op de groot-landbouwondernemingen buiten Java, beschouwd aan de hand van het Verslag der Arbeidsinspectie over '17 en '18. — De hr. P. J. Zürcher Jr. de vraag stellend „Wanneer is Indië rijp voor zelfstandigheid“, beantwoordt haar: Zoodra de Regeering voldaan heeft aan haar plicht om de breede

American Hotel - Amsterdam
 Hotel en Café-Restaurant le Rang.
 Schoonste Ligging - Moderne Inrichting
 Electriche Verlichting - Centrale Verwarming
 Electriche Personenlift
 Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen
 A. W. VOLMER, Directeur.
 Tel. Interc. 4737. Code 5th Edition A. B. C.

Hotel VAN DEN ABEELEN
SCHEVENINGEN
 Het geheele jaar geopend.
 Centrale Verwarming - Lift en Baden - Matige prijzen
 Aanbevelend, P. ENGELS

„Twed“
Hollandsch-Indisch Restaurant
en Tearoom
 Reinkenstraat 76 Tel. H. 2150
 DEN HAAG

 Dagelijks geopend van 12-8
Hollandsche
..en Indische Tafel..

LENSVELT NICOLA
 Den Haag Holland
 Beschuit en Roggebrood voor export.

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT
Kristal - Porselein
 VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET
 POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ. ENZ.,
 uit de Plateelbakkerij „Zuid Holland“
 te Gouda.
 MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen.
 Garantie voor gave overkomst.

Restaurant KOLLÖFFEL
 HEERENGRACHT 241 tusschen Gasthuismolensteeg
 en Raadhuisstraat.
 AMSTERDAM - TELEF. N. 4390.
 PLATS DU JOUR VAN 12-1.30 UUR.
 Diners van 4-8 uur à f 1.40 (omvattende Soep of voorgerecht, Vleesch of Visch, Groenten, Aardappelen en Dessert).
 ABONNEMENTSBOEKJES van 10 coupons f 13.—.
 Zondags geopend van 4.30 tot 7.15 uur.

Adverteeren doet verkoopen.

ELECTR. KACHELS

K.F. HENNEMAN

Electro-Technisch, Werktuigkundig Installatie-Bureau

ATJEHSTRAAT 68-70

DEN HAAG

TELEF. INT. H. 9245

GAS-KACHELS

Jaarboek van het Mijnwezen.

We ontvingen den 46en jaargang (1917) van het Jaarboek van het Mijnwezen in Ned. Oost-Indië.

De Tropische Natuur.

In het Juni-Nr. een interessant geïllustreerd artikel van Dr. W. Docters van Leeuwen.

De Indische Mercur.

Inhoud van No. 37: De voedselvoorziening in Nederlandsch-Indië, door Prof. Dr. A. van Bijlert.

Tropenhygiene.

Bij de Javasche Boekhandel en Drukkerij te Batavia is verschenen een tweede, verbeterde en vermeerderde druk van 'Tropenhygiene, populaire voordrachten, door P. C. Flu, Arts. Gebruikt als leidraad bij het onderwijs aan de Bestuurschool te Weltevreden'.

Vragen van den Dag.

In het Sept.-Nr. een artikel van den hr. B. van Gelder: De vestiging der eerste Nederlandsch-Indische Gemeente in Batavia.

Indisch Tijdschrift voor het Recht.

We ontvingen eerst thans een drietal afl. van jaarg. 1919 van het Indisch Tijdschrift van het Recht; daar dit periodiek hier te lande betrekkelijk weinig wordt verspreid, geven we alsnog de titels der daarin voorkomende verhandelingen.

Afl. 1-3 (in één bundel): 1e. Debat-avond van den kring Batavia der Ned.-Indische Juristenvereniging (Onderwerp: De wenschelijkheid ook schriftelijke gedingvoering voor de Indische rechterlijke instellingen (Residentiegerechten en Landsraden) mogelijk te maken).

Stoomvaart-Maatschappij 'NEDERLAND' AMSTERDAM.

PASSAGIERSDIENST

van Amsterdam via het Suezkanaal naar SABANG, BELAWAN-DELI, SINGAPORE, BATAVIA, SEMARANG en SOERABAIA.

Hammond School en COPIERINRICHTING Terwenakker Ila - Tel. 3117 - Rotterdam

Dans-Instituut

B. STERNFELD

v/h. WEIJNE & STERNFELD

Leerling v. h. Instituut Jacques Dalcroze te Genève

Koningin Emmakade 133 Tel. H. 3348 'S-GRAVENHAGE

bericht hiermede, dat het zijn lessen in Moderne Dansen, alsmede in Klassiek, Plastiek en Rhytmiek

medio October zal hervatten.

Inschrijving dagelijks van 10-12 uur voormiddag, 2-5 uur namiddag en 's avonds van 7-9 uur (behalve 's Zondags).

Prospectus wordt op aanvraag toegezonden.

Als noviteiten van dit seizoen zullen worden onderwezen: New Tango, Valse l'Italienne, Scottish, Espagnole en tevens door den Heer B. Sternfeld gecomponeerde Valse-Sédution, aangenomen op het Internationale Congres van dansleeraren te Parijs.

HOFLEVERANCIERS.

Wed. H. RAHDER & ZON Wijnhandelaren

Filiaal: 's-Gravenhage Hoofdkantoor: Amsterdam Filiaal: Arnhem Filiaal: 100 Gorinchem

Heemskerkstr. la Binnenkant 25 N. Plein 15 O. Vischmarkt

Tel. H. 3493. Intere. Tel. 389. Tel. 280. Tel. 61.

Prijscouranten worden op aanvraag gaarne toegezonden.

Voor Export speciale conditiën.

Adverteeren doet Verkoopen.

gen der bevolking door onderwijs op te heffen. Zoo- dit niet wordt ingezien en dus deze eerste plicht Nederland aan Indië niet wordt ingelost, lijkt het praematuur om, ten opzichte van dat land, van zelve zelfstandigheid te spreken.

Cultura.

In het Sept.-Nr. een geïllustreerde bijdrage van den M. Flohil, waarin schr. een overzicht geeft van het gebied van mechanische grondbewerking op Java is bereikt, in verband met de toepassing van suikerrietcultuur.

De Ingenieur.

De ir. R. A. van Sandick geeft in No. 37 weer bijdragen over het door hem bijgewoonde Algemeen Ingenieurs Congres te Batavia van 8-15 Mei j.l., thans afbeeldingen van groepen van deelnemers.

De Waterstaats Ingenieur.

In het Mei-Nr. behandelt ir. C. A. E. van Leeuwen de roeiersvraagstuk in Ned.-Indië; tal van platen en foto's verduidelijken den tekst.

Weekblad voor Indië.

Het Nr. van 25 Juli bevat een geïllustreerd artikel van S. M. over een tochtje naar den top van den Lawoe, met als uitgangspunt Karangpandan.

Het Indische Leven.

De hr. J. L. van Dijk beschrijft in het Nr. van 1 Juli een eenvoudige manier om boomschors door kloppen geschikt te maken voor omslagen van gemiddelde stukken, zooals hij die van een eenvoudigen Indische man in Garoet heeft afgezien; zeer duidelijke illustraties zijn aan den tekst toegevoegd.

De Reflector.

In No. 31 worden waardeerende woorden gewijd aan de nagedachtenis van den hr. Mas Abokassan Atmodirono, architect bij de B. O. W., Ridder in de Orde van Oranje Nassau, lid van den Volksraad, oud-voorzitter van Boedi Oetomo, stichter van de Inlandsche ambtenarenvereniging Mangoen Hardjo, enz.

Algemeen Landbouw Weekblad voor Ned.-Indië.

Oorspronkelijke bijdragen in No. 5: Algemeene plantenziekt (vervolg), door A. de Koning. — De vooruitgang van de cultures in Deli, door Dr. R. Broersma. — De politiek in de Soekaboemische Landbouwvereniging, door H. J. van Holst Pellekaan. — De Crossley-motorgasmotor en de Agave-cultuur, door M. — De ruwvleken landbouw- en cultuurberichten uit andere landen bevatten o.a.: De grondnotencultuur en hare betekenis. — De sojaboonen als voedingsstof. — Tets voor klappers en coprah. — Ontwerp arbeidsovereenkomst.

ROTTERDAMSCH LLOYD

Directie: WM. RUYSS & ZONEN - ROTTERDAM 21

Geregeld MAIL- en PASSAGIERSDIENST van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met aansluiting naar alle havens in den IND.-ARCHIPEL

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien van draadloze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

TE HUUR

1 October a.s. **gemeubileerde ZITKAMER annex SLAAPKAMER en groote SERRE**, 1ste Etage, Heerenhuis hoofdlaan Statenkwartier.
 Electrisch licht, Gas, medegebruik Badkamer en Telefoon. Prijs f 125.— per maand voor minstens een half jaar.
 Brieven onder No. 58L aan het Bureau van dit Blad, Nobelstraat 20, Den Haag.

Curaçao.

De middelen.

Het geld stroomt binnen. De staat, die de opbrengst der middelen over het 2de kwartaal van 1920 vergelijkt met die over het overeenkomende tijdvak van 1920 wijst een vermeerdering aan van f 280.000. Wat de belastingen betreft zijn de totalen gelijk. Tegenover een belangrijke vermeerdering van het in-voerrecht en den accijns op gedistilleerd, wijn en bier, staat een even groote vermindering van de opbrengst van de inkomstenbelasting en het successierecht. De vermeerdering is uitsluitend te danken aan de geheimzinnige factoren, die samengevat worden in „alle andere ontvangsten”. Wij zouden hiervan wel eens graag wat meer willen weten.

D. Haasnoot. †

De bladen hebben het overlijden in Hamburg gemeld van kapitein D. Haasnoot, gezagvoerder van de „Jan van Nassau”. Kapitein Haasnoot was ook op Curaçao geen onbekende en gaarne gezien om zijn beminnelijkheid. Na jarenlang op de zoogenaamde „vruchtenbooten der K. W. I. M. gevaren te hebben, commandeerde hij in 1914, kort na het uitbreken van den oorlog de „Commewyne, die destijds in de hoofdlijn voer. Wij herinneren aan het volgende incident, dat toen heeft plaats gehad, en waaraan veel aandacht geschonken werd in den eersten tijd van den oorlog, toen men zich nog de vraag stelde, of zekere handelingen uit volkenrechtelijk oogpunt toelaatbaar waren. Op dit geval, meenen wij, doelt ook prof. De Louter in zijn rede „De handel der neutralen”, waarin op bldz. 31 gesproken wordt van een Nederlandsch schip in de West-Indische wateren, dat ternauwernood aan groote gevaren ontsnapte, ondanks de volkomen goede trouw van den scheepskapitein.

Op een reis van New-York naar Porto Columbia en terug werd den kapitein in laatstgenoemde haven gevraagd, een 32 passagiers mee te nemen. Daar de K. W. I. M. haar gezagvoerders opdracht gegeven had, geen militairen als passagiers mee te nemen, vroeg kapitein Haasnoot, toen hij hoorde, dat het Duitschers waren, of het geen militairen waren. Op verzekering van het tegendeel werden de passagiers meegenomen, maar den tweeden dag aan boord ontptopten zij zich als een militair détachement onder officieel commando van één hunner. Het waren Duitse marine-reservisten, hoofdzakelijk afkomstig van het ook op Curaçao niet onbekende s.s. „Virginia” der H. A. P. A. G. Kapitein Haasnoot, bevreesd voor confiscatie van zijn schip, veranderde daarop van koers en ging naar Haïti, om te trachten daar zijn passagiers te débarkeeren. Te Port au Prince was dit bijna gelukt, doch een toestemming in dien zin van de autoriteiten werd eenige uren later ingetrokken, mogelijk tengevolge van het optreden van den Duitschen gezant, dien kapitein Haasnoot met zijn voornemen in kennis gesteld had. Na vijf dagen verloren te hebben, vertrok de „Commewyne” onverrichterzake van Haïti met de reservisten en werd op het volgende gedeelte der reis naar New-York door een Engelsch oorlogsschip aangehouden. De aan boord gekomen Engelsche zeeofficieren namen de 32 „passagiers” mee en lieten het schip ongemoeid.

De Bovenwindsche eilanden.

I

De heer Nunes, dokter op St. Martin N. G., heeft, met verlof uit Suriname zijnde, eene rede gehouden over de drie Nederlandsche bovenwindsche eilanden voor het Algemeen Nederlandsch Verbond. Volgens het verslag in „De Surinamer” willen wij onzen lezers daarvan een en ander mededeelen. Beginnen wij met wat deze oog- en oorgetuige mededeelt van de afscheidingsbewegingen en de grieven der bovenwinders.

„De bevolking was van meening, dat het verval dezer eilanden te wijten was aan Curaçao, dat de Bo-

G. J. R. VAN DER GAAG & ZON

GROENMARKT 27
 TELEPHOON No. 2512

- DROGERIEN □ CHEMICALIËN □
- DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN- □
- EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS □

Toen daags daarna de Gouverneur vertrok per Koningin Wilhelmina, gaf het strijkorkest van de Club den steiger eenige stukken ten afscheid.”

* * *

In hetzelfde blad lezen wij: **Georges Jauneau**. Onze bekende katern-teekenaar heeft een contract gesloten met den grooten uitgever Ollendorf te Parijs, om eenige werken van den schrijver Claude Farrère (auteur van l'homme qui assassina, Les Petites Alliées, enz.) te illustreeren.

Per deel ontvangt George Jauneau tien duizend franken. Aangezien Farrère ongeveer tien boeken heeft geschreeven, kan men nagaan hoe het werk van onzen Franschen stadgenoot gewaardeerd wordt.

In „Eigen Haard” zijn ook eenige van zijn teekeningen, types van Suriname en een gezicht op den waterkant.

Het plan van Jauneau is, bij zijn aankomst te Parijs een groote tentoonstelling te houden van teekeningen „du Pays de Suriname”. Reeds zijn enkele teekeningen geëxposeerd en onmiddellijk verkocht.

Volgens de kritieken, wordt Jauneau op gelijke lijn gesteld met den Deenschen schilder Albert Enyström. George Jauneau blijft nog korten tijd in ons midden.”

* * *

Op vragen van den heer Ketelaar, betreffende de verhooging van de West-Indische pensioenen, luidt het antwoord van den minister van koloniën:

Toen hier te lande een verhoging van de pensioenen ten laste van het rijk bij de wetgevende macht aanhangig was gemaakt, heeft de ondergeteekende aan de Gouverneurs van Suriname en Curaçao in overweging gegeven in die koloniën het treffen van een overeenkomstigen maatregel te bevorderen ten aanzien van de reeds verleende en krachtens de bestaande voorschriften nog toe te kennen koloniale pensioenen.

Nadat een daarop door den waarnemend Gouverneur van Suriname aan de Koloniale Staten aangebrachte en door het college goedgekeurde verordening tot verhoging van evenbedoelde pensioenen met twintig ten honderd aan het oordeel van het opperbestuur was onderworpen, stelde de landvoogd aan den ondergeteekende telegrafisch de vraag of de pensioenverhoging in de kolonie op veertig ten honderd kon worden gebracht, overeenkomstig de inmiddels hier te lande, ten aanzien van de Staatspensioenen, getroffen regeling.

Mijn antwoord op de vraag luidde, dat, indien een verhoging als reeds in de kolonie was verordend, niet voldoende mocht worden geacht en voor de hogere uitgaven dekking kon worden gevonden, mijnerzijds geen bezwaar zou bestaan tegen een verder gaande verhoging der pensioenen tot uiterlijk veertig ten honderd.

Eenzelfde mededeeling werd aan den gouverneur van Curaçao gedaan.

De ondergeteekende ontving daarop het bericht, dat de verhoging der Surinaamsche pensioenen op twintig ten honderd gehandhaafd werd. Nader deelde de waarnemend gouverneur mr. L. J. Rietberg mede, dat de toestand der koloniale geldmiddelen het niet mogelijk doet zijn om de uitgaven voor een verdere verhoging der pensioenen uit eigen bronnen van inkomst te vinden, waar het nu reeds alle inspanning kosten zal om een deel der voor het lopende jaar toegekende duurtebijlagen aan landdienaren, enz., uit belastingverhoging te verkrijgen.

In de kolonie Curaçao werd het door den ondergeteekende gesteld beding ten aanzien van de verhoging der pensioenen tot veertig ten honderd aangevaard. De desbetreffende ontwerp-verordening is onlangs door den Kolonialen Raad goedgekeurd.

Nader overleg is met den gouverneur van Suriname geopend omtrent hetgeen in deze aangelegenheid nog zal moeten worden gedaan.

WISBRUN & LIFFMANN.

Voenestraat 35-37 - Tel. 2503. - Den Haag.

DAMES MODEARTIKELEN.
 ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
 ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELEN.

POSTCHEQUE & GIRODIENS

Voor rekeninghouders zijn op aanvraag kosteloos verkrijgbaar verschillende soorten reclamestrookjes door de verspreiding waarvan zij kunnen medewerken den dienst meer algemeen bekend te maken. De aanvragen om strookjes zijn ongefrankeerd te richten aan de Directie van den Postcheque en girodienst te 's-Gravenhage.

Neemt om dit te kunnen doen eene postrekening.

DE ALGEMEENE SPAARVERZEKERING

ANNA VAN SAXENPLEIN 3
 's-GRAVENHAGE

Oppericht

...1907...

Coöperatief Spaarsysteem

Alléén in 1919

werd ingeschreven voor

Drie Millioen Gulden

VRAAGT GRATIS BROCHURE! 199

MARX & Co.'s BANK

ROTTERDAM: 's-GRAVENHAGE:
 Zuidblaak 56. Kneuterdijk 13.

Belast zich met **incasseeringen** op het Binnenland en Buitenland.

Koopt en verstrekt **wissels en cheques** op het Buitenland.

Verstrekt **handelscredieten** tegen zakelijk onderpand. Bezorgt telegrafische **uitbetalingen**.

Belast zich met de uitvoering van **Effecten-orders**. Verhuurt aan hare clientèle **Safe-loketten**.

Neemt gelden **à deposito** tot wekelijks te annoneeren rente. 59

NED.-IND. ESCOMPTO MAATSCHAPPIJ

OPGERICHT IN 1857.

KAPITAAL f 50.000.000.—
 waarvan geplaatst en volgestort f 35.000.000.—
 RESERVEFONDS f 7.000.000.—

Hoofdkantoor: BATAVIA.

AGENTSCHAPPEN te: Soerabaia, Soerabaia-Simpang, Semarang, Weltevreden, Padang, Bandoeng, Cheribon, Macassar, Djokdja, Medan, Tegal.

AMSTERDAM 's-GRAVENHAGE
 Keizersgracht 573/5 Prins Hendrikplein 14

BANKZAKEN IN HET ALGEMEEN
 UITVOERING VAN EFFECTENORDERS

RENTE VOOR DEPOSITO's

m. 1 dag opzegg. . . 2 pCt	gedur. 3 mndn vast 3 pCt
m. 10 dagen „ . . 2 1/4 „	gedur. 1 jaar vast. . 4 „
gedur. 1 mnd vast 2 1/2 „	

UTRECHTSCH BANKVEREENIGING

OPGERICHT 1873.

Kromme Nieuwe Gracht 20

UTRECHT

Behandelt alle Bankzaken.

Verhuurt loketten in hare Brand- en Inbraakvrije bewaarkluis.

ANTON M. DE LEEUW
 De Directeuren: W. RIJCKEN GEN. 211

Bank-Associatie

Wertheim & Gompertz 1834 en Credietvereeniging 1853.

ALLE BANKZAKEN.

Kapitaal en Reserves f 11.500.000.— Twintig Kantoren 107

HET ASSURANTIEHUIS — KEIZERSGRACHT 213 — AMSTERDAM
 TELEF. N. 9569, 1498 en Centr. 52 en 2145
 Combinatie van Nederlandsche Verzekering Maatschappijen. - Kapitaal f 10.000.000.-
VERZEKERING tegen TRANSPORT-, BRAND- en INBRAAKSCHADEN
 Directie: F. A. SOREL

**NEDERLANDSCHE
 HANDEL - MAATSCHAPPIJ**
 Gestort Kapitaal f 80.000.000.-
 Statutaire Reserve 17.353.284.-
 Buitengewone Reserve 22.680.000.-
 Hoofdkantoor: AMSTERDAM.
 Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.
 Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
 Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Trans-
 ferten. — Incasseeringen en Financieringen. — Schrifte-
 lijke of Telegrafische Credieten. — Reiscresdientbrieven. —
 Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Administratie van
 Effecten en alle andere Bankzaken.

Algemeen Assurantiëkantoor DE BAS
 Finweelen Burgwal 6 - DEN HAAG - Telefoon H. 4659
 Bezorgt U elke gewenschte verzekering
 op de billijkste conditiën.

**INTERNATIONALE
 COMMERCIEELE BANK,**
 's-GRAVENHAGE, Alexanderstraat 23. 193
 KAPITAAL Fl. 5.000.000.—
 Telefoon: H 7602. Telegram-adres: ACEBANK.
 BEHANDELING VAN ALLE BANKZAKEN.

Handel- en Cultuur-Maatschappij
 Gevestigd te AMSTERDAM, Prins Hendrikkade 79. 214
 Telefoon 49 Noord, Telegram-adres: Amesz, Amsterdam.

IMPORT van alle Nederlandsch-Indische producten.
 Neemt op zeer billijke conditiën vertegenwoordigingen aan
 van in Nederlandsch-Indië gevestigde firma's.
 Belast zich met den verkoop van — en geeft voorschot op
 producten als: Tabak, Koffie, Rijst, Oliehoudende Ge-
 wassen, speciaal Copra, Sesame Zaad, Grondnoten, enz.
EXPORTEURS van alle voorkomende artikelen zooals:
 Textiel-, Papier-, Ijzer- en Staalwaren, Sundries,
 Levensmiddelen, enz.
BANKIERS: Nederlandsche Handel-Maatschappij.

CREDIET
 Levert op elk gebied.
 Strenge geheimhouding.
 Condities zeer vrijgevig
 in overleg met den
 kooper.
DE RESIDENTIE
 119 LANGE BEESTENMARKT 121-123

venwinden steeds stiefmoederlijk behandelde. Zij had bovendien een menigte grieven tegen dit hoofdbestuur en toen de bewoners van St. Martin vernamen, dat men in Holland voor de reparatie iets gevoelde, opende zij de groote campagne „Los van Curaçao”. In een groote volksvergadering, waarbij de heer Waymouth, de redacteur van „The day by day”, en nu ook Landraad, tot leider gekozen werd, werden de grieven besproken en werd er besloten, de Koningin, alsook de Minister van Koloniën met een rekest te naderen, waarin zij hunne grieven zouden neerzetten en vragen zouden niet langer door Curaçao bestuurd te worden, doch direct door Holland. Kort daarna kwam de Gouverneur van Curaçao met zijn staf hoofdambtenaren de Bovenwinden inspecteeren.

Het is ongetwijfeld waar, dat de Gouverneur toen door zijn democratische optreding, door zijn enorme activiteit en energie den eerbied, de liefde en de harten, zoowel van de bevolking, als van de ambtenaren gewonnen heeft.

Ik dacht toen, dat de Gouverneur de woorden door Julius Cesar geuit na zijne overwinning op Pontus, het Veni, vidi, vici, kon nazeggen.

Nadat de verslaggever van de „Amigoe di Curaçao” echter verslag had uitgebracht van de inspectie en beweerde, dat er nu zeker een eind aan de Los van Curaçao beweging gekomen was, kwamen in „The day by day” lange artikelen hiertegen en begon men te St. Martin nieuwe propaganda voor de scheiding te maken.

Het eerste rekest dat reeds honderden onderteeke-
 naars had kon echter niet opgezonden worden, door-
 dien enkele der grieven opgeheven waren en er dus
 verandering in de redactie moest komen.

Kort voor mijn vertrek rouleerde een tweede
 rekest, doch zal van het verzenden hiervan niet veel
 komen, daar Saba en St. Eustatius openlijk ver-
 klaard hebben, dat zij niets van de Los van Curaçao
 beweging willen afweten. Ik ben er echter over-
 tuigd van, dat de bewoners van St. Martin ook tot
 andere inzichten komen zullen, wanneer de Gou-
 verneur de burgerij bij zijn a.s. bezoek zal mede-
 deelen, wat hij zool op de wenschelijkheidsbegroo-
 ting voor de Bovenwinden geplaatst heeft.

Men zal Zijne Excellentie dan leeren waardeeren
 en zal men eerlijk moeten bekennen, dat niet alleen
 de belangen der Benedenwindsche eilanden, doch
 ook die der Bovenwinden door hem zeer behartigd
 worden.”

Kleine Berichten.

Volgens berichten in de „Amigoe di Curaçao”
 zijn eerst op Curaçao en later ook op Aruba de m a z e l e n
 uitgebroken.

De Vereenigde Protestantische Gemeente te Cu-
 raçao heeft van de benodigde f 50.000 voor den
 bouw van een nieuwe kerk op Otrabanda, met inbe-
 grip van een gift van de Koningin, ruim f 18.000
 ontvangen. (N. R. Crt.)

De „Nieuwe Rotterdamsche Courant” deelt mee,
 dat aan ds. W. van den Brink om gezond-
 heidsredenen eervol ontslag als predikant bij de Ver-
 eenigde Protestantische gemeente op Curaçao is ver-
 leend. Dit bericht zal menigeen uit de kolonie, die
 op den terugkeer van ds. van den Brink had ge-
 hoopt, teleur stellen. Na eenige jaren op Aruba —
 en, naar wij vernemen, ook op Bonaire — gediend te
 hebben is deze predikant in 1906 op Curaçao geko-
 men, en heeft dus met inbegrip van verloftijd gedu-
 rende ongeveer dertien jaren de protestantsche ge-
 meente op bezielende wijze geleid.

le Luitenant der Infanterie O.-I. Leger H. A.
 K r a a j e n b r i n k, gedetacheerd bij de land-
 macht op Curaçao, is 8 September l.l. met de „Van
 Rensselaer” daarheen vertrokken.

Naar wij vernemen zal mevrouw V a n B r e e -
 m e n - K r u y t hoofd der Koningin Wilhelmina-

Nederl. Stoomvaart-Maatschappij „OCEAAN”
 Directie: Prins Hendrikkade 145, AMSTERDAM
Holland-Nederlandsch-Indië
 Vice-Versa
 Agenten: MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ
 AMSTERDAM—ROTTERDAM.

school, thans met verlof in Holland, niet naar
 kolonie terugkeeren.

Op 15 Augustus l.l. vierde Mgr. V u y l s t a
 apostolisch vicaris van Curaçao, zijn zilveren
 terfeest.

Aan de „Amigoe di Curaçao” van 7 Augustus
 l.l. ontleenen wij de volgende berichten:

El Nuevo Diario van Carácas bericht op gezag
 „La Nacion” van Buenos Aires, dat de heer W.
 G. d'Artillac Brill, die gedurende vele jaren zaak-
 lastigde was van Holland in de Republiek Arg-
 tinië, nu door zijn gouvernement benoemd is
 Gezant in Venezuela. Met de Hollandsche stoom-
 Limburgia zou hij weer naar zijn vaderland ter-
 keeren, vergezeld van zijn echtgenoot, mev. I.
 Richelet de d'Artillac Brill.

De nieuwe Zaakgelastigde van Nederland
 Argentinië de heer Jacob Berendrecht heeft re-
 zijn geloofsbrieven aan den President van Argentinië
 overhandigd.

Eenige maanden geleden verscheen er een oproep
 alhier tot werving van werkvolk voor de Barab-
 Comp. op Santo Domingo.

Vergissen wij ons niet, dan zijn er minstens
 partijen van ± 60 arbeiders daarheen vertrokken.
 De vooruitzichten waren meer dan gunstig, de be-
 ten schitterend.

Doch treurige berichten hebben wij dezer dag
 vernomen over den toestand der werklieden.

Bij het kappen der bosschen, het graven van ka-
 len en den aanleg van wegen, en het opslaan van
 loodsen en woningen, waarvoor zij gebruikt werden,
 zijn verreweg de meesten door moeraskoortsen (ma-
 ria) aangetast. De geneeskundige behandeling
 schijnt veel te wenschen over te laten.

Wel wordt hun aspirine en chinine toegediend,
 doch voor 't overige moeten zij zelf voor hun ver-
 sel zorgen, en in de nabijgelegen stad laten koop-
 Een groot getal is min of meer ziek en reeds
 daar teruggekeerd, die al hun spaarpennningen
 tijdens hun ziekte aan versterkend voedsel hebben
 uitgegeven.

Niet alleen de beide motorwagens van de Cu-
 raosche tram zijn verkocht, doch naar wij vernemen
 zullen ook de rails spoedig opgebroken worden en
 eveneens naar La Guayra verscheept worden.

Hadden wij nu maar een vaste auto-omnibus-
 dienst daarvoor in de plaats.

„La Cruz” deelt mee, dat de Gouvernements-
 missie voor de salarisherziening der ambtenaren in
 haren arbeid gereed is, en hare voorstellen aan de
 Gouverneur heeft ingezonden.

Van Vreemde Koloniën en Verre Lande

Stroomingen in Britsch-Indië.

Nu wij de Britsch Indische bladen ontvangen heb-
 tot en met die van 21 Augustus, kan vastgesteld worden
 dat de in Genève beweerde algemeene verzetsuiting
 Indiërs in Britschen dienst er niet geweest is. In
 Indië was bij dat bericht de wensch weer voor de
 gehouden, zooals wij bij de vermelding reeds als
 schijnlijk aangaven. Dat die wensch bij velen besta-
 en dat er in die richting ook geijverd wordt, is in
 schen toch duidelijk gedemonstreerd. Den 18en Aug-
 tus heeft in Bombay een meeting plaats gehad
 Mahomedanen, om over het vraagstuk van „geen
 menwerking” te beraadslagen.

Moulvi Hakim Fazle Rahim uit Delhi was voorzitter.
 Deze zeide, dat de uitdrukking „non-co-operation”
 hoewel zij Engelsch luidt en nieuw lijkt, een oud
 beeld weergeeft, dat door den Profeet zelf gepre-
 is. Het door den koran reeds geleerde beginsel is in
 praktijk echter niet toegepast. De Mahomedanen
 ben de gevolgen van deze verzaking te dragen ge-
 Alleen door de voorschriften van den islam na te
 kunnen zij tot eendracht komen en een machtig
 worden.

J. M. VAN KEMPEN & ZONEN
 Ken. Ned. Fabriek van Gouden en Zilveren Werken
VOORSCHOTEN.
 FILIALEN te Woltvreden, Rijswijk 17;
 s-Gravenhage, Plaats 2; Rotterdam, Hoofdsteeff 261
 Utrecht, Choorstraat 32; Middelburg, Lange Delft 138.

CORN. VAN DER SLUIJS

BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.

ALLEEN NOORDEINDE 162A.

TEL. 4782.

DEN HAAG.

niet ophouden te verzekeren, dat zij voor den hechten vrede werken en die vertrouwen op den Volkerenbond beweren te hebben! Afgescheiden hiervan, een prachtig plan, een kloeke onderneming!

Een referendum voor Frankrijk in Mauritius.

Wij hebben indertijd melding gemaakt van de beweging, die op Mauritius in 't leven is geroepen, om deze kolonie, die vroeger onder Fransche vlag gestaan heeft, weer van Britsch Fransch te doen worden. Het was moeilijk na te gaan in hoever zij inderdaad aanhangers had. De leider Dr. Curé schijnt overtuigd te wezen, dat hun aantal groot genoeg is om er een soort van referendum over te laten houden. In Januari 1921 moeten verkiezingen voor den wetgevenden raad plaats vinden, en nu heeft hij zijn candidatuur laten stellen, teneinde de Fransch gezinden gelegenheid te geven zich uit te spreken. Hij heeft zelf een manifest uitgevaardigd, waarin hij o.a. zegt: „Mauriciërs, laten wij ons vereenigen om de driekleur, die zoo bij uitstek roemrijke vlag, welke de Franschman uit Frankrijk, de Annamiet, de Algerijnsche muzelman, de zwarte Afrikaan met eenzelfde diepe liefde omringt, bereid hun leven er voor te offeren, die vlag, welke de vrijheid door de wereld voert, met uitsluiting van een geest van overheersching of uitroeiing.

Nieuw-Caledonië ook.

De kolonie Nieuw-Caledonië ondervindt dezelfde moeilijkheden, waardoor vele deelen van de wereld gedrukt zijn, de budgetuitgaven voor 1920 zijn zeer toegenomen, vooral door de verhoogde tractementen der ambtenaren en de douane-ontvangsten zijn daarentegen verminderd.

Om in dien tegenslag te voorzien, heeft de algemeene raad der kolonie o.m. een verhooging ingevoerd van de in- en uitgaande rechten, waarbij de voor Frankrijk en het meereendeel zijner koloniën bestaande regeling tot voorbeeld is genomen. De, bij decreet goedgekeurde, heffing legt 20 centimes op elk pak, op elke ton, op elke kub. M., op elken kop van een levend of dood dier.

Draadlooze verbinding van Frankrijk met zijne Afrikaansche koloniën.

Het verbreken van de onderzeesche kabel van Dakar naar Conakry, waarvoor het herstel geruimen tijd op zich zal laten wachten, brengt een groote belemmering in de gemeenschap tusschen Frankrijk en zijne koloniën in West- en Midden-Afrika, alsook tusschen die twee koloniën onderling.

Dit heeft 't denkbeeld, om hierin te voorzien door draadloze telegrafie, doen opperen, en ook reeds tot een begin van uitvoering doen brengen.

Het groote radio-station te Lyon zou, volgens een plan dat van veel ruimere strekking is, met verschillende stations in de koloniën een dienst openen. Hierop vooruitlopende heeft het bestuur van den post- en telegraafdienst nu reeds de verbinding weten te regelen van Frankrijk met Senegal en Equatoriaal Afrika. Deze is reeds in werking gesteld; de radio-telegrammen, van Lyon uitgaande, worden te Rufisque (Fr. O. Afr.) en te Brazzaville (Fr. M. Afr.) in ontvangst genomen.

Per woord kost een telegram voor een der kantoren in West-Afrika van 1 fr. tot 1 fr. 60, in Midden-Afrika van 2 fr. 75 tot 3 fr. 70, naar gelang de zone waar binnen 't kantoor gelegen is.

Drankbestrijding.

Bij besluit van den luitenant-gouverneur van Fransch Guinea is het verkoopen van alcohol en alcoholhoudende dranken in de bestuurskringen Mamoe, Pita en Labé geheel verboden.

Uittocht uit Tanger.

De bevolking van Tanger neemt in den laatsten tijd sterk in aantal af. Zij wordt thans op ± 40.000 zielen gesteld. In Mei, Juni en Juli emigreerden 1141 inwoners naar 't Fransche protectoraat van Marokko; dit aantal is toenemend. Er is een druk vervoer over zee van Tanger naar Casablanca, meereendeels van arbeiders en kleinhandelaars, die in de door velen begeerde en door niemand beheerde, in de door velen betwiste en daarvoor door niemand verzorgde stad, geen middel van bestaan meer vinden.

Het Panamakanaal 1919-20.

Wij ontleenen het volgende aan een mededeeling uit New York aan de N. R. Ct.

Blijkens het jaarverslag, dat tot ultimo Juni '20 loopt, is 't verkeer door 't Panamakanaal drukker geweest dan in eenig vooraf gegane jaar. 't Aantal handelschepen beliep 2478 tegen 2025 in 1918/19. De gezamenlijke tonnenmaat was 8.545.653, tegen 6.131.575 in 't vorige jaar. Bovendien voeren 266 schepen in Amerikaanschen regeeringsdienst door het kanaal. De fis-

JAVA-CHINA-JAPAN LIJN

Eigen kantoren der Maatschappij te AMSTERDAM, HONG-KONG, SOERABAIA, KOBE en SAN FRANCISCO.

Geregelde stoomvaartdiensten tusschen Nederlandsch Indië, China en Japan.

JAVA-PACIFIC LIJN

(Onder Directie der Java-China-Japan Lijn). Maandelijksche dienst tusschen Ned.-Indië en San Francisco.

Moulvi Nazir Hoesein stelde een motie voor, waarvoor verontwaardigd geprotesteerd wordt tegen het vredeverdrag, dat Zijne Majesteit de Khalifa-Moslem tot onderteekenen gedwongen is geworden en waarin alle muzelmannen opgeroepen worden tot eene omvangrijke agitatie daartegen. Bij de afwijking van deze motie wees de voorsteller er op, dat Duitschland alle Duitse landen terugkreeg, terwijl aan Turkije groote stukken ontnomen zijn.

De motie werd onder algemeene instemming aangenomen. Daarna verdedigde Hakim Salim een motie, die verontwaardiging uitdrukte over de dwangpolitiek, door de autoriteiten in Sind toegepast ten opzichte van hen, die voor het Khalifat ijveren. Hij zeide, dat de gevangenneming van Pir Mahboeb Shah en andere ijveraar van de zaak moeilijkheden voor de regeering zullen doen ontstaan.

Ook deze motie werd aangenomen, waarna Moelvi Ismail Ghaznavi 'n resolutie stelde, die eveneens aangenomen werd, en waarbij het offeren van koeien verboden wordt door dat van geiten. Ligt hierin een toedeling tot de Hindoes, in de volgende motie ligt een plan van uitvoering van de maatregelen in de eerste aangenomen beslissing aangegeven.

Door Nazir Hoesein verdedigd, drukt zij het besluit uit om een sub-comité te benoemen, om een afvaardiging samen te stellen uit eerbiedwaardige en invloedrijke personen, die de dragers van Britsche titels in Bombay zullen aansporen daarvan afstand te doen, en de muzelmannen er toe zullen brengen personen te kiezen, welke zich tot dien afstand niet genegen mochten toonen.

Moulvi Moslem Velloori, welke deze motie ondersteunde, verklaarde hen, die de vijandige houding tegenover den Islam steunen, tot vijanden ervan. Hij gaf voorbeelden aan van gruwelen op mohamedanen begaan. De oorlog heette geen geloofstrijd te zijn, maar hij was omgezet in een kruistocht tegen den Islam. Het is de plicht van elken muzelman voor de verdediging van de heilige plaatsen zijn leven te willen offeren.

Nadat deze motie aangenomen was, werd zelfs een oproep gedaan om ook Engelse goederen te boycotten, maar daaromtrent werd geen resolutie geformuleerd.

De meeting werd besloten met een gebed voor het welzijn van den Sultan van Turkije en den Emir van Afghanistan.

Zonder de beteekenis van dergelijke meetings en van besluiten te willen verkleinen, moeten wij aan dit overzicht van het aldaar verhandelde toch toevoegen, dat zij geenszins de uiting zijn van eene door alle moslimen in Britsch-Indië gehuldigde opvatting. Een groote groep, waarvan Sir Narayan Chandavarkar de voorste woordvoerder is, ontleent aan gita, koran en bijbel de leer der co-operatie als groot beginsel van alle dienstdiensten. Voor de politiek wijzen deze voorstanders der samenwerking op de reorganisatieplannen van de Britsche regeering, welke, door co-operatie, ook een weerspannend vooruitzicht op belangrijke hervormingen biedt.

Een Fransch-Engelsch spoorwegplan voor Azië.

Van Fransche zijde is 't initiatief genomen om den overlandverbinding tusschen Europa en Indië, met uitzetting naar 't verdere oosten, te verwezenlijken. Daarvoor is, dat spreekt wel van zelf, de Bagdadlijn, waarop zoo veel begeerlijke oogen gericht zijn geweest, aangenomen. Het geheele plan laat de doorlopende verbinding Siam, Burmah, Indië en Perzië doorsnijden, en Mesopotamië wordt aansluiting aan de Bagdadlijn krijgen, die naar Konstantinopel voert. Een zijlijn loopt naar Syrië gaan, aansluitende aan een scheepvaartlijn over de Middellandsche zee. Moet zoo de verbinding van Azië in westelijke richting met Europa verkregen, en speciaal met Frankrijk en Engeland verbonden worden, ook in oostelijke richting wordt nog verstrekt. Annam en Tongkin zullen met Siam en Burmah onderling verbonden worden, waarvoor twee lijnen in aanmerking komen; een geheel nieuwe door Siam, of een meer zuidelijke met gebruikmaking van de reeds bestaande lijnen over Mulmein, Raheng en Khorat. Deze laatste dwars door Azië wordt vooral van Fransche kringen veel belangrijker geacht dan de Amerikaanse spoorweg.

Door de gemeenschappelijke politieke en militaire verhoudingen, die een dergelijke lijn voor Engeland en Frankrijk heeft, moet de beteekenis van deze nieuwe verbinding nog meer op politiek dan op algemeen economisch gebied worden gezocht.

Het alles worden strategische beschouwingen naar gebracht door de staatkundige leiders, die toch

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

Geregelde mail-, passagiers- en vrachtgoederendienst

tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië.

Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te Amsterdam en te Batavia.

BALANSCONTROLE
BELASTINGZAKEN
INRICHTEN EN CONTROLEEREN
VAN ADMINISTRATIES

H. A. VERHEIJ

LID NEDERLANDSCHE BOND VAN ACCOUNTANTS

VONDELKERKSTRAAT 17

TEL. Z. 3603 AMSTERDAM

Monarch

Schrijfmachine

HOOFDAGENTEN
HEYENBROCK HASELAGER & C.
AMSTERDAM-ROTTERDAM
DEN HAAG.

Modemagazijnen

van Bommel

Vlamingstraat 8-10

Prins Hendrikstraat 98-106

Glacé-, Suède en Nappa

Handschoenen

Koninklijke West-Indische Maildienst

Amsterdam

Passagiersdienst

naar en van SURINAME en CURAÇAO, Br. Guiana, Trinidad, Venezuela, Columbië, Centraal Amerika, Haïti.

MAISON H. SIMONS
 Mantel- en Costuummagazijnen 159
 13 HEULSTRAAT DEN HAAG NOORDEINDE 17a

zijn steeds voorzien van het Nieuwste op het gebied van

DAMESKLEEDING
 GEREED EN OP MAAT

Goede pasvormen. Solide Stoffen. Billijke prijzen.

N.V. MEUBELFABRIEK
 V/H LE COINTRE & CO.

Ameublementen
Belimmeringen
Gordijnen
Japigten

Modelhuis: Oude Molstraat 32
 'S-GRAVENHAGE

UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma T. C. B. TEN HAGEN en bij alle Boekhandelaren verkrijgbaar:

De Indische Rijsttafel.

Recepten van een Indisch Kokki.

BEWERKT VOOR HOLLAND
 DOOR
FRANÇOIS BLOM,
 Schrijver van „De Moderne Kookkunst”
 3DE DRUK.

Prijs: ingenaaid . . . f 0.75

P. J. VEELO & Z^{NEN}
 DEN HAAG
 Lange Houtstraat 15^B :: Tel. H. 6655

.. WONING ..
INRICHTING

Behangerij Stoffeerderij

N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S
WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155
 Filiaal: 'S-GRAVENHAGE Noordwal 4, Tel. 2461
 Filiaal: ARNHEM Eusebiusbl. singel 1a, Tel. 188

cale ontvangsten worden op ± 8.800.000 doll. geraamd, de totale uitgaven ± 6.500.000 doll. Ofschoon het voordeelig saldo van ruim 2 millioep doll. veel gunstiger is dan de resultaten der vorige jaren, die geleidelijk een tekort van 4.619.000 doll. op de exploitatie deden ontstaan, vormt de balanswinst voornamelijk een zeer gering percentage van 't tot dusver door de regering der Ver. Staten aan het kanaal en bijbehorende ten koste gelegde bedrag.

Mexico.

Zou Mexico weer een tijdperk van rust te gemoet mogen gaan? De stand van zaken laat er zich gunstiger aanzien dan in vele jaren het geval is geweest. Carranza heeft 't onderste uit de kan willen hebben, het lid sloeg hem niet alleen op den neus, het kostte hem zijn positie en zijn leven. Toen de termijn van zijn presidentschap verstreken was, hoopte hij zijn invloed te behouden door een onbeduidend partijgenoot te doen verkiezen. De opstand joeg hem weg; na een kort verweer werd Carranza op de vlucht vermoord. Generaal Obregon, die de leiding in handen had genomen, had dit viterste niet gewenst, maar het heeft de verdere afwikkeling van de zaken toch wel vereenvoudigd.

Obregon gaf een bewijs van tact door zich niet dadelijk als voorloperig president te doen aannemen. Hiervoor liet hij de la Huerta (d.i. niet dezelfde als de dictator Huerta, die met de Ver. Staten overhoop gelegen heeft) aanwijzen, in afwachting van de verkiezingen, die geheel overeenkomstig de bepalingen van de grondwet zouden gehouden worden. Na inderdaad de leiding reeds gevoerd te hebben sedert de verdwijning van Carranza, zal hij deze, na zijne installatie op 1 December a.s., als officieel daartoe gekozen in handen houden. Hij heeft zoo ook de gevoeligheid van Noord Amerika ontzien, dat altijd gekant is geweest tegen het presidium van dictators, die zich zelf opwierpen met terzijde zetting van de Mexicaansche grondwet. De Ver. St. verlangen eigenlijk naar een goede verstandhouding met den buurstaat, maar deze maakte dit altijd lastig door vervelende gevoeligheden op te wekken.

Hieraan had meermalen de beruchte Villa, met zijn bende, die soms tot een leger aangroeide, schuld. Deze verontrustte Mexico zelf ook herhaaldelijk, ja vrijwel doorlopend, en nu treft Obregon 't, dat Villa juist zijn leven van roover-generaal heeft opgegeven en zich met zijn volgelingen onderworpen heeft.

De Mexicaansche regering acht zelf hierdoor de rust in het land niet verzekerd en haar gebied niet van bandieten gezuiverd, zij heeft 40.000 geweren aangekocht in Engeland en Duitsland om 't leger, dat gereorganiseerd wordt, uit te rusten en een stelselmatige campagne tegen de rooverbenden te voeren.

Mag de Mexicaan nog geenszins gerust zijn over de veiligheid van persoon en goed in zijn land, en mag hij het revolutionair gewoel nog niet als bedaard beschouwen, toch staan de kansen op verbetering, zooals wij reeds zeiden, buitengewoon gunstig, indien Obregon inderdaad de krachtige en tevens scherpzinnige staatsman en leider zal blijken te zijn, waarvoor hij, volgens de overheerschende meening, gehouden wordt.

Gedwongen arbeid in Britsch O.-Afrika.

In 't Hoogerhuis heeft burggraaf Bryce een vraag aan de Britsche regering gericht betreffende den verplichten arbeid der inboorlingen in de Br. bezittingen van O.-Afrika. Wordt de gedwongen arbeid voor openbare werken geveerd, dan kan, meende Bryce, tegen misbruiken worden gewaakt, maar hij vindt ook toepassing door particulieren en dan ontbreekt voorschrift en bescherming van de overheid, waardoor de toestand dikwijls dien van slavernij nabij komt.

De minister, lord Milner, antwoordde, dat de moeilijkheid hierin ligt een midden te vinden tusschen het laten luieren van den inlander, die in niets doen of in kwaad doen zijn leven slijt, en het anderzijds toepassen van afkeurenswaardige middelen of maatregelen om hem tot arbeid te dwingen. Om dit midden te benaderen is het toepassen van den gedwongen arbeid in een zeer beperkte mate toegestaan in O.-Afrika en Oeganda en dan nog als uitzonderingsmaatregel, voor het gouvernements vervoerwezen, voor den aanleg en 't onderhoud van spoorwegen en andere wegen. Daarbij is nog bepaald, dat niemand meer dan 60 dagen per jaar voor den verplichten arbeid mag worden aangewezen, als hij ook ander werk verricht. De staatssecretaris voor de koloniën voegde hieraan toe, dat hij tegen elke uitbreiding van den gedwongen arbeid is. Elke andere reden om van den gedwongen arbeid gebruik te maken is onwettig, en kan dus de goedkeuring van de regering niet verwerven.

Wij lezen in 't verslag echter niet of het bestaan van

O. J. STUUT, 'S-GRAVENHAGE
 CHARLOTTE DE BOURBONPLEIN 28 - TELEF. 5073

Comestibles - Koloniale Waren

UITSLUITEND EERSTE KWALITEIT ARTIKELN EN PRIMA WAREN.

Bediening aan huis zonder prijsverhoging

de bedekte slavernij, zooals deze door Bryce gegeven werd, door Milner ontkend is, noch ook in ver de regering daartegen wenscht op te treden zoover als zij inderdaad bestaat.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

Bekendmaking.

De standplaats van den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië den Heer A. J. GOOSZEN, is: SRAGEN, res. Soerakarta, eiland Java

Begunstigers, nieuwe Leden, nieuwe Abonnementen en op peil gebrachte contributies sedert Aug. 1920.

Begunstigers.

Singkep Tin Maatschappij, den Haag	per 100
Semarang Joana Stoomtram Maatschappij, den Haag	100
De Deli Courant, den Haag	50
Industriele Mij. „Palembang”, den Haag	50
Ned.-Indische Industrie, Soerabaja	in één
Handel Maatschappij „Montan”, den Haag	100
Handel Maatschappij „Wassenaar”, den Haag	75

Nieuwe Leden.

J. W. Gonggrijp, Paramaribo	/
G. A. Menalda, Baarn	50
I. Deen, Amsterdam	50
J. Dorst, Halsteren	50
W. H. Heil, Singapore	50
Mevr. Desmet-Bellamy, Vlissingen	50
A. W. A. Jacometti, Haarlem	50
N. A. Taylor Kraai, Semarang	50
B. Muller, Boentok (O.-I.)	50
A. van Haalen, Nijmegen	50

Nieuwe Abonnementen.

Hoogere Krijgsschool, den Haag	/
Hotel Duinoord, den Haag	50
Societeit „de Club”, den Haag	50
Toeman en Bros, Rotterdam	50
Oranje-Societeit, den Haag	50

Op peil gebrachte contributies.

Mr. P. J. C. Brune, Kampen	van / 3.— op
F. R. Reijnders Folmer, Suriname	2.50
A. A. Jongh, Hoorn	2.50
E. M. Kunkels, Delft	2.50
Dr. H. J. Lulofs, Gorinchem	2.50
D. W. de Monchy, Hengelo	2.50
C. A. Potter, Bergen op Zoom	2.50
Mevrouw Schorer geb. Dijkmeester, den Helder	2.50
W. Vetter, Deventer	2.50
Mevr. N. Hoelen geb. MacLeod, Middelburg	2.50
A. Harkema, Hooghalen	2.50
R. F. Heyning, Delft	2.50
J. B. van Heutsz, Bussum	2.50
B. J. Onderwater, Utrecht	2.50
Mevr. Manuel, Utrecht	2.50
F. H. K. Brodhaag, Pontianak	2.50
A. H. Nooij van den Kol, de Rijp	2.—
G. Jannink, Enschedé	1.50
Mr. J. B. Sölner, Zutphen	1.50
Corn. J. F. Thieme, Wijk bij Duurstede	1.50
H. Dijkstra, Delft	1.50
L. J. C. van Es, Delft	1.50

Assurantie-Maatschappij „DE IJSEL”
 Deventer.
 Goedgekeurd bij Koninkl. Besluiten.

... BRAND-, TRANSPORT-, ZIEKTE- EN ONGEVALLN-VERZEKERINGEN

G. KERNER & Co.
Opgericht 1890 te Soerabaya.
STATIONSWEG 78 DEN HAAG
Specialiteit in Indische Uitrustingen
Filialen te Batavia en Soerabaya
ALLE LEVERINGEN ONDER GARANTIE.

C. J. NEFKENS, Den Haag

levert U een wagen welke
aan iederen eisch voldoet

Showroom: Pletterijkade 13 : Garages: van Diemenstraat 159-165,
Tasmanstraat 142-148 : Kanaalweg 95-103
Tel. H. 1854 en Sch. 3137 Briefadres is Prins Hendrikstraat 93

Vereeniging OOST en WEST. HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HIETINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

BURO VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan“, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West“, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zielsoven, door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar 5 cent, porto f 0.01¹/₂;
 - b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ; II. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs per exemplaar f 0.50 en f 0.04¹/₂ frankeerkosten.
 - c. Staats- en partie. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten. I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04¹/₂ frankeerkosten.
 - II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (2de, verbeterde druk).
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (Tijdelijk uitverkocht)
 - IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de, verbeterde druk).
Prijs: f 0.75 per exemplaar en 0.03 frankeerkosten.
 - V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk).
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04¹/₂ frankeerkosten.
 - VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04¹/₂ frankeerkosten.
 - VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (2de verb. druk).
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04¹/₂ frankeerkosten.
 - XI. De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.
Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
- d. Emancipatie-Toespraak door TH. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. f 0.25, porto f 0.01¹/₂.
e. Beleed verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau Laan van Meerderveert 187, zijn van 10—12 en van 2—4 uur (uitgezonderd Zaterdagmiddag) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Lesen in Machineschrijven en Stenografie.
Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Kinderjuffrouw in Indië.
Indische massage en manieure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.

aan het Bureau Laan van Meerderveert 187, zijn van 10—12 en van 2—4 uur (uitgezonderd Zaterdagmiddag) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Lesen in Machineschrijven en Stenografie.
Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Kinderjuffrouw in Indië.
Indische massage en manieure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor aanwerkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, Bujs Ballotstraat 15.
Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

NAAM van Leden der Vereeniging „Oost en West“, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O. - en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
B. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstuk.
H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.
- Indië, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, S r a g e n, res. Soerakarta, Java.

De Haagsche Broodfabriek

„Theario“

Fabriek en Kantoor:
Bilderdijkstraat 139
LUXEBROOD- EN BESCHUITFABRIEK
met speciale afdeeling
BANKETBAKKERIJ.

De Haagsche Broodfabriek heeft in ALLE deelen van de stad EIGEN WINKELS.

Zij staat sedert 1909 voortdurend onder contrôle van het Station voor Maalderij en Bakkerij te Wageningen.

Terwijl Gij rust, werken Uw
..... advertenties voor U

VLEUGELS, PIANO'S KUNSTSPELPIANO'S — ORGELS —

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN

Speciale Inrichting voor het gereedmaken voor de TROPEN

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG
BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

Brengt een bezoek aan „Boeatan“, Magazijnen van Ind. Kunstnijverheid.

Leverancier van H. M. de Koningin.

Maison de Bonneterie

Leverancier van H. M. de Koningin.

DEN HAAG, Buitenhof-Groenmarkt.

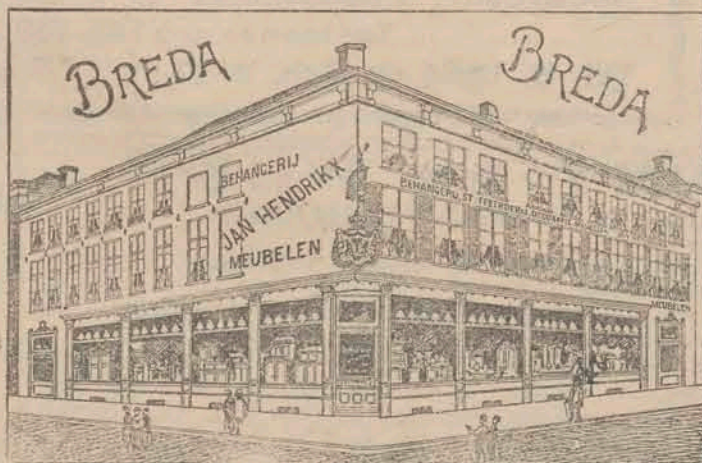
AMSTERDAM, Kalverstraat-Rokin

Grootst gesorteerde Magazijnen van Elegante Dames- en Kinderconfectie.

GEBRS HEHENKAMP

Heerenkleermakers
Dameskleermakers
Bontwerkers

Lange Voorhout 25

BOSCHSTRAAT 1.

MAGAZIJN VAN

Heerenhoeden en Pelterijen,

EDUARD PELGER,

Prinsestraat 35 - Den Haag.

Telefoon No. 3902.

**Kon. Eindhovensche Stoom- & Handweverij
VAN DIJK & Co.**

EINDHOVEN EN BRUSSEL

Leveranciers van H. M. Koningin Wilhelmina - van H. M. de Koningin-Moeder en van H. M. de Koningin van Rumenië; eertijds van H. M. Koningin Sophia.

OPGERICHT 2 AUG. 1853.

Hotel-Linnen en Tafelgoed met en zonder naam,
UITZETTEN, INDISCHE UITRUSTINGEN
LUIERMANDEN.

J. P. KUIJPERS v/h Coupeur
fir. Domhoff

Iste Klas Inrichting voor:
DAMESKLEEDING NAAR MAAT
Specialiteit in Amazone Costumes
BONTMANTELS EN PELTERIJEN

Den Haag - Oude Molstraat 11 - Telefoon H. 9320

KON. ERK. PITMANSCHOO

Staatsblad 37.

DEN HAAG, Regentessepl. 26 - Mauritsweg 30, ROTTERDAM

Stenografie, Machineschrijven, Talen, Correspondentie,
Boekhouden, Staatsinrichting.

KANTOOR- en HANDELSOPLEIDING.

Directeur-Gen. T. v. D. VEE

Oudste en Soliedste Adres

HAAGSCHE MANUFACTUURHANDEL

voorheen VAN HOUTEN & Co

Groote Markt 4, DEN HAAG, Tel. 1974; Laan 2-4

Manufacturen
Witte Goederen
Karpetten
Loopers
Ledikanten
Bedden
Dekens
Matrassen
Vitrages
Gordijnen

Groote sorteering
Slaapkamer - Ameublementen

Opgericht Ao 1781

A. SCHRÖDER & Co.
Groenmarkt.

Uitzetten voor Tropen
de.

Instituut LAURILLARD

OPLEIDING voor verschillende examens en ambten, zooals Staatsinrichting M. O., Staathuishoudk. M. O., Gemeente-administratie, Boekhouden. De opleid. geschiedt ook schriftelijk in Nederland en Koloniën met zeer goede resultaten. Prospectus en lijsten met namen en adressen van vierhonderd en vijftig geslaagden worden op aanvraag gratis toegezonden door Mr. Dr. I. J. M. LAURILLARD,

Oranjeplein 102 - Den Haag

Telefoon 6225

Pianos en vleugels
DUCANOLA
NON PLUS ULTRA
F. A. C. F. VAN DER DOES
LANGE HOUTSTRAAT 9
DEN HAAG
BREDA-MAASTRICHT
Vraagt catalogus

WANNEER GIJ

Dames- of Heeren-Kleeding wilt laten Oppersen, Repareeren, Keeren, Moderniseeren, Vermaken, opnieuw Voeren, onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij maar wilt, ga dan naar

Kleermakerij „UNICUM”

Anna Paulownastraat 30a, Tel. 4947

DEN HAAG

De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

P. B. VAN MOORSEL & Co

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Terenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag

Goedkoopst adres voor het meubeleeren en stoffeeren van woningen

Holland-Canada Hypotheekbank

Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te Den Haag en J. G. COSTER te Winnipeg.

Verkrijgbaar: **6 pCt PANDBRIEVEN** à 98 pCt.

Uitstaand bedrag Pandbrieven per 1 Juli f 22.314.200.

Beleggingen per 1 Juli f 22.426.595.22 1/2.

Drukkerij ten Hagen

levert tegen billijken prijs drukwerk, dat aan bijzondere eischen voldoet.